

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра української мови та лінгводидактики

На правах рукопису

МАКСИМУК ЗЛАТОСЛАВА ГРИГОРІВНА

**ЛІНГВІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ТЕКСТІВ ІНТЕРНЕТ-НОВИН
У ЧАСИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова та література)
Освітньо-професійна програма: «Українська мова та література.
Світова література»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:

ДАНИЛЮК

НІНА ОЛЕКСІЇВНА,

доктор філологічних наук,
професор кафедри української
мови та лінгводидактики

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол №

засідання кафедри української мови та лінгводидактики

від __ листопада 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ проф. Костусяк Н. М.

Луцьк – 2024

АНОТАЦІЯ

Максимук З. Г. Лінгвістична експертиза текстів інтернет-новин у часи російсько-української війни. – Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Спеціальність: 035 Філологія. Освітньо-професійна програма: *Українська мова та література. Світова література.* – Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. Текст роботи – 80 с., додатки – 13 с.

Магістерська робота присвячена дослідженню специфіки лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин в умовах сучасної інформаційної війни.

Мета дослідження – вивчення особливостей лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин із маніпулятивними настановами під час російсько-української війни.

Завдання роботи охоплюють аналіз законодавчої бази України щодо медіаполітики, огляд наукових праць у сфері лінгвістичної експертизи, уточнення термінології, дослідження мовних засобів у текстах воєнної тематики та розгляд специфіки текстів із фейковими новинами.

Методи дослідження – контент-аналіз, дискурсивний, психолінгвістичний і порівняльний аналізи, які дають змогу оцінювати текст із точки зору мовної коректності та його комунікативної мети.

Основні результати роботи:

1) встановлено, що лінгвістична експертиза сприяє виявленню маніпулятивних елементів і фейкових новин, які мають значний вплив на суспільні настрої;

2) проаналізовано специфіку медіатекстів, що поєднують вербальні і невербальні засоби, створюючи багатоплановий комунікативний ефект;

3) виокремлено лексико-тематичні групи та мовно-виражальні засоби, що формують образи захисників і ворогів у контексті війни;

4) досліджено мовностилістичні особливості фейкових новин та розроблено підходи до їх ідентифікації.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для покращення інформаційної безпеки, розробки методик протидії дезінформації та підтримки національної ідентичності.

Ключові слова: лінгвістична експертиза, інтернет-новини, інформаційна безпека, фейкові новини, маніпуляція, українська мова, інформаційна війна.

ANNOTATION

Maksymuk Z. H. Linguistic Expertise of Internet News Texts During the Russian-Ukrainian War. – Master's thesis for obtaining the educational degree of Master. Specialty: 035 Philology. Educational and professional program: Ukrainian Language and Literature. World Literature. – Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk, 2024. The text of the work – 80 p., appendices – 13 p.

The master's thesis focuses on the role of linguistic expertise of Internet news texts in the context of the ongoing information warfare.

The research aim is to study the peculiarities of linguistic expertise in analyzing internet news texts with manipulative intent during the Russian-Ukrainian war.

Research objectives include analyzing Ukraine's legislative framework for media policy, reviewing scientific studies in the field of linguistic expertise, clarifying terminology, studying linguistic tools in war-related texts, and examining the specifics of texts containing fake news.

Research methods – content analysis, discourse analysis, psycholinguistic analysis, and comparative analysis, which enable a comprehensive evaluation of texts regarding both linguistic correctness and communicative intent.

Key findings:

- 1) linguistic expertise facilitates the identification of manipulative elements and fake news that significantly influence public sentiment;
- 2) the specifics of media texts combining verbal and non-verbal elements, creating a multi-layered communicative effect, have been analyzed;

3) lexical-thematic groups and expressive linguistic tools forming images of defenders and enemies in the context of war have been identified;

4) linguistics stylistic features of fake news have been examined, and approaches to their detection have been developed.

Practical significance lies in the potential application of the research findings to improve information security, develop methods to counter disinformation, and support national identity.

Keywords: linguistic expertise, internet news, information security, fake news, manipulation, Ukrainian language, information warfare.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТЕКСТУ.....	10
1.1 Лінгвістична експертиза медіатексту згідно із Законами України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та «Про медіа».....	10
1.2 Дослідження в галузі лінгвістичної експертизи тексту.....	16
1.3 Ключові терміни і методи проведення лінгвістичної експертизи медіатексту.....	30
Висновки до розділу 1.....	38
Розділ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ МЕДІАТЕКСТІВ ІНТЕРНЕТ-НОВИН ВОЄННОГО ПЕРІОДУ.....	40
2.1. Тематика і різновиди медіатекстів новин в інтернет-мережах «Фейсбук», «Твіттер», у ЗМІ.....	40
2.2. Специфіка сучасних новинних медіатекстів: єдність слова, звуку, кольору та зображення.....	45
2.3. Використання лексико-тематичних груп слів на позначення воєнних реалій.....	49
2.4. Мовно-виражальні засоби для створення образів українських захисників та нападників-ворогів.....	57
2.5. Зображення воєнних подій та їх наслідків.....	61
2.6. Специфіка текстів із фейковими новинами.....	64
Висновки до розділу 2.....	69
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	75
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми дослідження лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин під час російсько-української війни обумовлена кількома чинниками. Насамперед, зростає роль медіа в умовах війни, адже інтернет-новини є основним джерелом інформації для більшості населення. У цей час медіапростір стає ареною боротьби за свідомість громадян, коли кожне слово може мати значний вплив на суспільні настрої та політичні рішення. Особливо важливим є те, що в умовах інформаційної війни збільшується кількість фейкових новин та маніпуляцій. Лінгвістична експертиза сприяє виявленню неправдивої інформації, розкриттю методів маніпуляції та пропаганди, що необхідно для досягнення інформаційної безпеки. Правове регулювання медіатекстів здійснюється завдяки впровадженню Законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про медіа» та інших, які визначають принципи необхідності відповідати мовним нормам і стандартам. Дотримання цих законодавчих вимог є необхідною умовою національної безпеки та інформаційної гігієни. За допомогою мовних засобів автори формують національні пріоритети та відображають культурні цінності українського народу. В умовах війни це завдання набуває особливої значущості, оскільки мова стає інструментом збереження та зміцнення національної єдності, засобом боротьби. Технологічний розвиток забезпечує нові способи передачі інформації в поєднанні тексту, звуку, зображення та відео. Фахівці з лінгвістичної експертизи повинні враховувати нинішні формати, комплексно аналізуючи медіатексти як сукупність вербальних і невербальних одиниць. Отже, дослідження завдань і механізмів проведення лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин у часи російсько-української війни актуальне, оскільки безпосередньо пов'язане із забезпеченням інформаційної безпеки, дотриманням вимог законодавчих актів, формуванням національної ідентичності громадян та єдності народу України.

До питань лінгвістичної експертизи текстів загалом зверталось багато вчених. Значний внесок у цю галузь зробили такі дослідники, як Л. Ажнюк, К. Голобородько, Н. Дідушок, Є. Манько, О. Кирилюк, Н. Кондратенко, Л. Компанцева, Я. Соколова-Височина, К. Сопіна, Г. Черненко та ін. Українські вчені активно працюють над вивченням маніпулятивних технік, фейкових новин та пропаганди, застосованих у медіа для впливу на громадську думку та суспільні настрої. Особливу увагу вони приділяють аналізу дискурсивних практик та мовних стратегій, що використовуються для формування наративів про військові події. Однак тема лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин в умовах російсько-української війни потребує подальшого дослідження з використанням нових джерел і сучасних методів аналізу.

Мета роботи – вивчення особливостей лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин із маніпулятивними настановами в умовах російсько-української війни.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати законодавчі акти України, зокрема Закони «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та «Про медіа», які регулюють мовну політику в медіапросторі;
- 2) зробити огляд праць у галузі лінгвістичної експертизи текстів, звернувши увагу на ті, що стосуються медіатекстів в умовах інформаційних воєн;
- 3) уточнити й описати ключові терміни та методи, що використовують в лінгвістичній експертизі медіатекстів;
- 4) вивчити специфіку сучасних новинних медіатекстів в аспекті єдності слова, звуку, кольору та зображення;
- 5) дослідити використання лексико-тематичних груп слів для позначення військових реалій та мовно-виражальні засоби для створення образів українських захисників і нападників-ворогів;

б) вивчити специфіку текстів із фейковими новинами та методи їх виявлення.

Методи дослідження: загальнонаукові методи аналізу, синтезу та опису виокремлених текстів, а також спеціальні: метод контент-аналізу, метод дискурсивного аналізу, методи психолінгвістичного аналізу, метод порівняльного аналізу.

Джерельну базу дослідження складають: а) нормативно-правові документи України (Конституція України; Закон України «Про інформацію»; Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; Закон України «Про медіа»; Указ Президента України від 28.12.2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» та ін.; б) медіатексти інтернет-новин із основних українських інтернет-ресурсів (інформаційні сайти, онлайн-ЗМІ); публікації в соціальних мережах (Фейсбук, Твітер, Телеграм); зразки фейкових новин та повідомлень.

Новизна дослідження полягає в комплексному підході до лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин в умовах російсько-української війни. У дослідженні поєднано опрацювання законодавчих актів з практичним аналізом новинних текстів, що дає змогу простежити застосування теоретичних засад лінгвістичної експертизи тексту. Закцентовано на специфіці сучасних медіатекстів, у яких взаємодіють вербальні та невербальні засоби, що враховує всі аспекти впливу інформації на аудиторію. Розглянуто мовно-виражальні одиниці для створення образів українських захисників та ворогів. Проаналізовано специфіку фейкових новин та методи їх виявлення.

Теоретичне значення дослідження полягає в розширенні наукових знань про теоретичні засади лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин у часи воєнних конфліктів. Воно поглиблює розуміння ролі мови у формуванні громадської думки та соціальної поведінки в умовах інформаційної війни. У роботі уточнено ключові терміни лінгводискурсивного аналізу, способи використання маніпулятивних технік у медіатекстах. Залучення різних

методів дослідження та широка джерельна база забезпечують всебічне розуміння мовних явищ та їх впливу на реципієнтів, що сприяє подальшому розвитку лінгвістичної науки і суміжних дисциплін.

Практичне значення дослідження полягає в розробці конкретних методів та рекомендацій для виявлення та аналізу маніпуляцій у медіатекстах. Результати дослідження можуть бути використані медіаекспертами, журналістами, спеціалістами з інформаційної безпеки і науковцями для покращення якості та достовірності новинних текстів, підвищення рівня медіаграмотності населення. Крім того, отримані результати можна застосувати в освітньому процесі для створення нових дисциплін, що сприятимуть ефективній підготовці фахівців із журналістики, філології та соціальної комунікації. Це дасть змогу краще протидіяти інформаційним загрозам та сприятиме формуванню стійкого до маніпуляцій суспільства.

Структура роботи: вона складається зі вступу, двох розділів, списку використаної літератури (61 позиція) і додатків (зразки медіатекстів маніпулятивного змісту, 12 позицій).

Апробація роботи. Результати дослідження були представлені в доповідях на таких наукових конференціях: Фестиваль науки Волинського національного університету імені Лесі Українки (13–17 травня 2024 р., м. Луцьк), Міжнародна науково-практична конференція «Наука, освіта, технології і суспільство: проблеми та перспективи» (4 жовтня 2024 року, м. Тампере, Фінляндія), XVI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Modern movement of science» (14–15 жовтня 2024 р., м. Дніпро).

Матеріали праці відображені в такій публікації: Максимук З. Лінгвістична експертиза: різновиди та призначення. *WayScience: Modern Movement of Science: Proceedings of the 16th International Scientific and Practical Internet Conference (October 14–15, 2024)*. Dnipro: FOP Marenichenko V.V., 2024. С. 257–260.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТЕКСТУ

1.1. Лінгвістична експертиза медіатексту згідно із Законами України

Лінгвістична експертиза має велике значення для науки і практики. Вона допомагає не тільки глибше розуміти текстові структури та мовні особливості, але й забезпечує інструменти для вирішення конкретних прикладних завдань. У правовій сфері лінгвістична експертиза незамінна для встановлення авторства текстів, виявлення плагіату, аналізу свідчень та документів. У медіа та соціальних мережах вона допомагає виявляти дезінформацію, фейкові новини та маніпуляції, що сприяє захисту інформаційного простору та підтримці національної безпеки. Крім того, лінгвістична експертиза важлива для захисту прав громадян, зокрема прав на честь і гідність, шляхом об'єктивного аналізу висловлювань та текстів.

Лінгвістична експертиза медіатексту стає дедалі важливішою в умовах сучасного інформаційного суспільства. Закони України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та «Про медіа» встановлюють правові рамки для використання української мови та регулювання діяльності медіа. Вони визначають основні положення щодо мовної політики держави та функціонування медіапростору, що зумовлює важливість лінгвістичної експертизи як засобу забезпечення відповідності медіатекстів встановленим нормам.

Лінгвістична експертиза – це комплексний процес аналізу мовних особливостей тексту, що має на меті встановлення його відповідності визначеним критеріям та нормам. Цей вид експертизи набуває все більшого значення в сучасному суспільстві, в якому інформація відіграє ключову роль у всіх сферах життя. Важливість лінгвістичної експертизи полягає в її здатності оцінити мовну коректність, точність і зрозумілість тексту, що є основою ефективної комунікації. Лінгвістичною експертизою послуговуються

в різних галузях, включаючи юридичну практику, медіа, освіту та інші. У юридичній практиці вона сприяє встановленню точності й коректності формулювань у законодавчих актах, контрактах, договорах та інших офіційних документах. Наприклад, в судових процесах лінгвістична експертиза може бути необхідною для визначення справжнього змісту текстів, які є доказами у справі, а також для перевірки наявності ознак маніпуляції інформацією.

У медійній галузі лінгвістична експертиза є невід'ємною частиною її діяльності, оскільки саме медіа формують громадську думку і впливають на суспільні настрої. У сучасному інформаційному просторі, де новини поширюються миттєво, точність та коректність мови в медіатекстах мають першорядне значення. Лінгвістична експертиза медіатексту спрямована на забезпечення того, щоб повідомлення, які передаються через засоби масової інформації, були зрозумілими, точними та відповідали встановленим мовним нормам.

Процес лінгвістичної експертизи медіатексту включає кілька важливих етапів. Перш за все, здійснюється оцінка мовних ресурсів, тобто словникового запасу, який використано в тексті. Це охоплює аналіз частотності використання слів, виявлення запозичень, неологізмів, професіоналізмів та іншої специфічної лексики. Мета цього аналізу – визначити, чи словниковий склад тексту відповідає його жанру та цільовій аудиторії. Наприклад, новинний текст повинен бути написаний простою, зрозумілою мовою, потрібно уникати надмірної складності, використання технічних термінів, які можуть бути незрозумілими широкій аудиторії.

Стилістичними особливостями тексту визначають характер і тон висловлювання. Лінгвістична експертиза має встановити, наскільки вдало вжито стилістичні засоби для досягнення певного ефекту. У новинних текстах важливо підтримувати об'єктивність та нейтральність, щоб забезпечити неупереджене інформування громадськості. Водночас, інтерв'ю чи аналітичні статті можуть включати суб'єктивні думки та оцінки, але вони повинні бути

чітко позначені як такі. Стилiстичний аналіз також враховує використання риторичних прийомів, таких, як метафори, порівняння, епітети, що можуть впливати на сприйняття тексту читачами. Коректність використання термінології є ще одним важливим аспектом лінгвістичної експертизи медіатексту. Неправильне вживання термінів може призвести до серйозних наслідків, зокрема поширення дезінформації або неправдивих відомостей. За допомогою лінгвістичної експертизи дослідники перевіряють, чи використано терміни відповідно до їх визначень, чи не мають вони інших значень, які можуть ввести читача в оману. Наприклад, медичні терміни, економічні показники або юридичні поняття потрібно застосовувати з особливою обережністю, щоб уникнути непорозуміння та помилок. Додатково лінгвістична експертиза медіатекстів звертає увагу на синтаксичну структуру речень. Прості та зрозумілі речення полегшують сприйняття інформації, особливо в умовах швидкого читання новин. Складні синтаксичні конструкції, навпаки, можуть заплутувати читача та ускладнювати розуміння повідомлення. Експерти допомагають виявити такі конструкції та рекомендувати зміни для підвищення ясності й читабельності тексту.

Лінгвістична експертиза медіатексту також має правову складову, оскільки вона повинна враховувати відповідність змісту тексту правовим нормам. Це особливо важливо в умовах, коли медіа несуть відповідальність за достовірність і точність поширюваної інформації. Наприклад, законодавство України, зокрема Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 та Закон «Про медіа» від 13.12.2022 р. встановлюють чіткі вимоги до використання мови в текстах. Відповідно, лінгвістична експертиза повинна враховувати ці вимоги і забезпечувати їх дотримання. Експерти також здійснюють оцінку загальної мовної культури тексту, що передбачає перевірку наявності або відсутності мовних помилок, дотримання правил граматики, орфографії та пунктуації. Крім того, важливим аспектом є оцінка стилістичної відповідності тексту його жанру та меті. Наприклад, новинний текст повинен бути нейтральним, об'єктивним та

інформативним, тоді як рекламний текст може послуговуватися емоційно забарвлені вислови та риторичні прийоми для впливу на споживача.

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 є важливим нормативним актом, який регулює використання української мови в різних сферах суспільного життя. Цей закон має на меті забезпечити повноцінне функціонування української мови як державної, створити умови для її розвитку та популяризації, а також захистити мовні права громадян України. Одним із ключових положень закону є обов'язковість використання української мови у засобах масової інформації. Це означає, що всі медіа, включаючи телебачення, радіо, інтернет-видання та друковані ЗМІ, повинні забезпечувати трансляцію контенту українською мовою. Ця вимога має на меті гарантувати, що українська мова буде основним засобом комунікації в медіапросторі, який сприятиме її поширенню та зміцненню. Використання української мови в медіа також допомагає забезпечити єдність інформаційного простору та інтеграцію різних регіонів України на мовному рівні.

Захист мовних прав громадян – ще один важливий аспект цього закону. Громадяни України мають право на отримання інформації українською мовою і держава зобов'язана його забезпечити. Це означає, що всі державні установи, організації та підприємства повинні надавати інформацію та послуги українською мовою. Захист мовних прав також включає право громадян на освіту, медичне обслуговування, судочинство та інші послуги українською мовою. Таким чином, закон забезпечує рівні можливості для всіх громадян, незалежно від їхнього мовного середовища, і сприяє інтеграції української мови в усі сфери життя.

Підтримка та розвиток української мови є важливим завданням, яке реалізується через різні заходи, спрямовані на популяризацію та розвиток української мови в медіапросторі. Це охоплює організацію та проведення культурних і освітніх заходів, спрямованих на популяризацію української мови, створення умов для розвитку українськомовного контенту, підтримку

українських авторів і виробників медіапродукції. Закон передбачає фінансування програм, спрямованих на розвиток української мови, а також надання грантів і стипендій для досліджень у сфері української мови та літератури. Крім того, закон встановлює вимоги до мовної підготовки працівників медіа, що має забезпечити високий рівень володіння українською мовою серед журналістів, редакторів та інших медійних працівників. Це включає обов'язкове володіння українською мовою на рівні, необхідному для професійної діяльності, а також проведення курсів підвищення кваліфікації та мовної підготовки. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» створює правові основи для використання, захисту та розвитку української мови у всіх сферах суспільного життя. Його реалізація сприяє зміцненню державного статусу української мови, захисту мовних прав громадян та популяризації української мови в медіапросторі. Цей закон є важливим кроком на шляху до забезпечення мовної рівності та розвитку культурної ідентичності українського народу.

Відповідно, Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 регулює діяльність засобів масової інформації, встановлює стандарти щодо змісту та форми медіаконтенту, а також визначає права та обов'язки медіа та їх споживачів. Цей закон має на меті створити правову основу для розвитку демократичного, незалежного та різноманітного медіапростору в Україні, що сприятиме зміцненню громадянського суспільства та захисту прав людини. Одним із ключових положень Закону «Про медіа» є регулювання контенту медіа. Це включає вимоги до змісту інформаційних програм, реклами та іншого медіаконтенту, які мають відповідати етичним та правовим нормам. Закон встановлює, що інформаційні програми повинні базуватися на принципах об'єктивності, неупередженості та достовірності. Журналісти зобов'язані перевіряти факти, на які вони посилаються, і подавати інформацію у такий спосіб, щоб не вводити аудиторію в оману. Реклама, згідно з цим законом, повинна бути чітко відокремлена від іншого контенту і позначена відповідним чином, щоб уникнути маніпуляцій свідомістю споживачів.

Важливим аспектом є також дотримання правових норм, зокрема щодо захисту персональних даних, уникнення розпалювання ворожнечі та дискримінації, а також недопущення поширення неправдивої інформації.

Закон «Про медіа» також передбачає захист прав споживачів інформації, забезпечуючи доступність та достовірність інформації. Це означає, що вони повинні надавати точну, повну та своєчасну інформацію, яка має бути доступною для різних груп населення, включаючи людей з інвалідністю. Для цього можуть бути використані різні засоби, такі, як субтитри, переклад на мову жестів, аудіозаписи тощо. Закон також зобов'язує медіа забезпечувати прозорість джерел фінансування та власності, що дозволяє споживачам інформації оцінювати незалежність та неупередженість поданої інформації.

Підтримка різноманітності медіа є ще одним важливим аспектом Закону «Про медіа», що спрямований на сприяння розвитку різних форм засобів комунікації, включаючи суспільне, комерційне та незалежне медіа. Для досягнення цієї мети держава надає підтримку суспільному мовленню, яке повинно забезпечувати об'єктивне та неупереджене інформування громадян, відображати різні точки зору та сприяти культурному розвитку суспільства. Комерційні медіа також відіграють важливу роль, оскільки вони забезпечують економічну стабільність медіапростору та створюють можливості для інновацій та розвитку медіатехнологій. Незалежні медіа, зокрема, громадські та нішеві видання, сприяють плюралізму думок та розвитку громадянського суспільства, забезпечуючи можливість для висловлення різних точок зору та ідей. Закон також передбачає механізми підтримки нових медіаініціатив, серед яких – гранти, пільги та інші форми державної підтримки. Це дозволяє забезпечити сталість та розвиток медіасектора, сприяє появі нових гравців на ринку та підвищує якість медіапродуктів. Закон України «Про медіа» встановлює чіткі правила та стандарти для діяльності медіа, спрямовані на забезпечення їхньої відповідальності перед суспільством, захист прав споживачів інформації та підтримку різноманітності медіапростору. Його реалізація сприяє формуванню прозорого, відповідального та незалежного

медіасередовища, що є важливою умовою для розвитку демократичного суспільства в Україні.

Отже, в Україні створена потрібна законодавча база для здійснення лінгвістичної експертизи. Закони України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про медіа» встановлюють чіткі вимоги щодо використання української мови в медіапросторі та регулювання діяльності засобів масової інформації. Вони спрямовані на захист мовних прав громадян, підтримку та розвиток української мови, а також забезпечення доступності та достовірності інформації. Лінгвістична експертиза медіатекстів включає комплексний аналіз мовних ресурсів, стилістичних особливостей, коректності використання термінології та відповідності змісту правовим нормам. Фахівці в цій галузі допомагають виявити можливі мовні помилки, стилістичні невідповідності та інші недоліки, що можуть вплинути на сприйняття інформації аудиторією.

1.2 Дослідження в галузі лінгвістичної експертизи тексту

Лінгвістична експертиза тексту є міждисциплінарною галуззю, яка досліджує мовні характеристики текстів з метою виявлення їх авторства, стилю, змісту та ін. Цей вид аналізу використовують у різних сферах, таких, як судова лінгвістика, літературознавство, журналістика та ін. Серед піонерів лінгвістичної експертизи варто відзначити двох вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток цієї галузі – Джорджа Ципфа та Фредеріка Мостеллера. Їхні дослідження значно вплинули на формування сучасних методів стилометрії та лексичного аналізу.

Джордж Ципф, американський лінгвіст і філолог, відомий своїм законом розподілу частот слів, зробив величезний внесок у розуміння закономірностей мови. Закон Ципфа стверджує, що частота вживання слів у будь-якому природному мовному корпусі зворотно пропорційна їхньому рангу у частотному списку. Наприклад, найчастіше вживане слово в тексті з'являється приблизно вдвічі частіше, ніж друге за частотою слово, і втричі частіше, ніж

третє. Цей закон не тільки пояснює розподіл частот слів, але й застосовується для багатьох інших типів розподілу в природних і соціальних явищах. Зіпф заклав основи для кількісного підходу в лінгвістичній експертизі, що дозволяє точно вимірювати й аналізувати текстові характеристики [61].

Фредерік Мостеллер, американський математик і статистик, відомий своїм новаторським підходом до статистичного аналізу текстів, також зробив значний внесок у лінгвістичну експертизу. Разом із його колегою Девідом Уоллесом, Мостеллер провів одне з найвідоміших досліджень у цій галузі, присвячене авторству «Федераліста» – серії статей, написаних під псевдонімом Публіус з метою пропаганди ратифікації Конституції США. Дослідження під назвою «Inference and Disputed Authorship: The Federalist» стало класичним прикладом використання статистичних методів для вирішення питань авторства. Мостеллер та Уоллес застосували байєсовий аналіз для порівняння частот вживання функціональних слів у статтях, що дозволило їм визначити, які статті написали Александер Гамільтон, Джеймс Медісон та Джон Джей. Цей метод показав, як математичні моделі можуть успішно використовуватися для аналізу тексту, і заклав основу для подальших досліджень у стилometriї [53].

Одним із найвпливовіших у сфері лінгвістичної експертизи є дослідження Фредеріка Мостеллера і Девіда Уоллеса «Inference and Disputed Authorship: The Federalist». Ця робота стала класичним прикладом застосування статистичних методів для визначення авторства текстів. У своєму дослідженні Мостеллер і Уоллес використовували байєсову статистику для аналізу частоти вживання функціональних слів (таких як «the», «of», «and») у статтях «Федераліста». Вони порівнювали ці частоти з аналогічними даними з текстів, авторство яких було достеменно відоме, що дозволило їм ідентифікувати авторів окремих статей з високим ступенем точності. Їхній підхід став основою для подальших досліджень у галузі стилometriї, де частотний аналіз функціональних слів використовується для визначення авторства та ідентифікації стилю письма [53].

Ще однією ключовою фігурою у розвитку лінгвістичної експертизи є Вільям Лабов, американський лінгвіст, який значно розширив межі соціолінгвістики. Його дослідження спрямовані на вивчення мовних змін і варіацій у різних соціальних контекстах. Лабов показав, як соціальні чинники, такі, як клас, вік, стать та етнічна належність, впливають на мовну поведінку. Його праці, зокрема «The Social Stratification of English in New York City» та «Sociolinguistic Patterns», заклали основи для розуміння того, як мовні зміни відбуваються в суспільстві та як ці зміни можна вимірювати та аналізувати. Роботи Лабова мали великий вплив на розвиток лінгвістичної експертизи, оскільки вони продемонстрували важливість врахування соціальних факторів у аналізі текстів [51,52].

Вільям М. О'Барр та Дональд Блек звертали особливу увагу на те, як мовні стратегії використовуються для встановлення та підтримання влади в суді [55]. Вони аналізували мовленнєві патерни, що демонстрували авторитет суддів, адвокатів та свідків, показуючи, як ці патерни впливали на перебіг судового процесу та рішення. Досліджуючи аспекти судової мови, від формальних промов суддів до неформальних висловлювань свідків, автори показали, як кожен елемент мовлення може сприяти або перешкоджати здійсненню правосуддя. За допомогою аналізу різноманітних судових справ О'Барр і Блек встановили, як ефективно побудована розповідь може змінити хід судового процесу, роблячи акцент на тих чи інших фактах та обставинах. Аналізуючи техніки перехресного допиту, автори з'ясували, як мова використовується для того, щоб ставити під сумнів свідчення, дискредитувати свідків та маніпулювати сприйняттям фактів. Вони довели, що успішний перехресний допит багато в чому залежить від здатності адвоката використовувати мовні ресурси для створення потрібного враження у суддів та присяжних.

О'Барр і Блек поєднували якісні та кількісні дослідження для аналізу судових взаємодій. Вони застосовували транскрипційний аналіз, детально вивчаючи судові протоколи, та етнографічні спостереження, що дало змогу їм

зануритись у контекст судових засідань і зрозуміти, як мова функціонує в реальних умовах. Інтерв'ю з юристами-професіоналами надали додаткової глибини їхнім дослідженням, допомагаючи краще зрозуміти мотиви та стратегії, що стоять за мовними виборами у суді.

Р. МакМенімен досліджував теоретичні основи судової лінгвістики, окреслюючи розвиток цієї дисципліни та її значення у правовій сфері. Він визначав судову лінгвістику як науку, що вивчає використання мови у правових процесах, зосереджуючись на аналізі письмових та усних текстів, які використовуються як докази в суді [47]. Автор докладно розглядав методи аналізу стилю письма, що допомагають ідентифікувати автора тексту або визначити автентичність документів. Він підкреслював важливість таких аспектів, як синтаксис, лексика, пунктуація та граматики, котрі можуть свідчити про індивідуальний стиль письма. МакМенімен аналізував ці аспекти з метою виявлення характерних мовленнєвих особливостей, що можуть допомогти у правовому розслідуванні. Він докладно описав кількісні та якісні підходи, включаючи статистичний аналіз тексту та порівняльний аналіз стилю, наводячи конкретні приклади, демонструючи, як ці методи застосовуються на практиці для розв'язання реальних правових проблем.

Р. МакМенімен також зазначав, як результати стилістичного аналізу можуть бути використані в судовій практиці. Він описав випадки, коли стилістичний аналіз дав змогу встановити авторство анонімних листів, фальсифікованих документів або спірних текстів. Автор підкреслив, що стилістичний аналіз є важливим інструментом для адвокатів, суддів та слідчих, який може значно вплинути на хід справи. Крім того, Р. МакМенімен розглядав психолінгвістичні фактори, що впливають на стиль письма. Він показав, як особистісні риси автора, емоційний стан і контекст можуть відобразитися в тексті, допомагаючи глибше зрозуміти мотивацію та наміри автора. Дослідник розглянув кілька відомих судових справ, у яких аналіз стилю письма відіграв ключову роль, показуючи, як теоретичні концепції реалізуються в реальних правових ситуаціях.

О'Коннор зосередився на розробці алгоритмів для автоматизованого витягування інформації про міжнародні відносини з політичних текстів. Основна мета дослідження полягає у створенні методів, які допоможуть автоматично аналізувати великі обсяги текстових даних і виділяти з них значущу інформацію про взаємодії між країнами, міжнародні угоди, конфлікти та інші аспекти міжнародних відносин [56]. Результати його дослідження показали, що автоматизовані методи аналізу текстів можуть бути ефективними для витягування складної інформації про міжнародні відносини з великих корпусів політичних текстів. Його підхід дає змогу швидко і точно аналізувати великі обсяги даних, що є особливо важливим у сучасному світі, де кількість текстової інформації постійно зростає. Дослідження також підкреслило важливість використання комбінованих методів NLP та машинного навчання для аналізу текстів, оскільки ці підходи допомагають глибше розуміти контекст та семантичні зв'язки у текстах.

Девід Гувер здійснив ґрунтовний аналіз розвитку стилістики як наукової дисципліни, охоплюючи історичний контекст та еволюцію методів. Він зосередився на взаємодії між традиційними та сучасними підходами до аналізу тексту, досліджуючи ключові питання та напрямки у стилістиці [50]. Одним із важливих аспектів роботи є аналіз кількісних методів у стилістиці. Дослідник докладно описав, як статистичні методи можуть бути використані для аналізу літературного стилю, включаючи вимірювання частоти вживання слів та фраз, розподіл граматичних структур і синтаксичних патернів. Він показав, як ці методи сприяють виявленню стилістичних особливостей у текстах різних авторів і жанрів, що може бути важливим для ідентифікації авторства та розуміння еволюції стилю письма. Автор також приділив значну увагу цифровим методам аналізу, які набули популярності завдяки розвитку комп'ютерних технологій. Він з'ясував, як використання комп'ютерних програм та алгоритмів сприяє розширенню можливостей дослідження текстів, зокрема шляхом автоматизованого аналізу великих корпусів даних. Це дає змогу не лише швидше обробляти інформацію, але й виявляти такі стилістичні

особливості, які можуть бути складними для ручного аналізу. Д. Гувер також підкреслив важливість міждисциплінарного підходу до вивчення стилістики. Він показав, як інтеграція методів із різних галузей, таких, як лінгвістика, літературознавство, комп'ютерні науки і статистика, може призвести до більш глибокого та комплексного розуміння текстів (класичних літературних творів і сучасних текстів різних жанрів).

У праці «Digital Literary Studies: Corpus Approaches to Poetry, Prose, and Drama» Девід Гувер дослідив використання корпусних методів для аналізу поезії, прози та драми [49]. Особливу увагу було приділено аналізу частоти вживання слів, співвідношення різних частин мови, синтаксичних структур та інших лінгвістичних характеристик у текстах різних літературних жанрів. Наприклад, у поезії він аналізував ритмічні та метричні структури, тоді як у прозі та драмі фокусувався на наративних структурах та діалогах. Це дало змогу отримати більш глибоке розуміння стилістичних відмінностей між жанрами та виявити унікальні характеристики кожного з них. Д. Гувер показав, як корпусні методи можуть бути використані для ідентифікації авторства анонімних чи спірних текстів.

Дуглас Біббс розглядав питання варіативності мовних структур у різних формах мовлення, таких, як усне та письмове спілкування [41]. Основна мета його роботи полягала у встановленні, як різні комунікативні контексти впливають на структуру мови та її використання. Автор проаналізував широкий спектр мовних характеристик (лексичний вибір, синтаксичні структури та дискурсивні особливості), порівнюючи їх в усних та письмових текстах. Однією з ключових ідей роботи є те, що мовні варіації залежать від жанру, мети комунікації та соціального контексту. Д. Біббс підкреслював, що розуміння цих варіацій є визначальними для лінгвістичної експертизи тексту, оскільки різні типи текстів потребують різних методів аналізу. Він наголошував на важливості врахування комунікативної мети та аудиторії при аналізі мовних даних, що уможливило точнішу ідентифікацію стилістичних особливостей та жанрові характеристики текстів [40].

Сьюзан Конрад та Ранді Реппен підкреслювали значення корпусного підходу для лінгвістичної експертизи тексту, адже він допомагає виявляти закономірності у великих обсягах мовних даних. Використовуючи приклади з різних жанрів, вони показали, як корпусні методи можуть бути застосовані для аналізу лексичних, граматичних та дискурсивних характеристик різножанрових текстів [42]. Автори також звернули увагу на важливість ретельного добору текстових зразків для дослідження, які повинні відображати різноманітність мовного використання у різних соціальних і комунікативних контекстах, щоб результати аналізу були валідними і надійними.

Елісон Джонсон і Малкольм Коултхард докладно розглядали застосування лінгвістичних методів у правових контекстах, що становить основи судової лінгвістики [44]. Автори наголошували на важливості аналізу мовних характеристик свідчень, документів та інтерв'ю в судових процесах. Вони показали, як лінгвістичні методи можуть бути використані для виявлення маніпуляцій з текстами, плагіату, фальсифікації документів та інших форм мовної обману. Автори описали такі методи аналізу, як стилеметрія, розгляд дискурсу та прагматики, які можуть допомогти в ідентифікації авторства текстів та розумінні комунікативних намірів авторів. Це може допомогти виявити невідповідності та суперечності у свідченнях, що важливо для встановлення істини в судових справах.

У статті Малкольм Коултхард розглянув, як лінгвістичні методи можуть бути застосовані для дослідження різних типів правових текстів, включаючи контракти, свідчення, поліцейські протоколи та судові рішення. Він наголосив на важливості точного розуміння мовних структур та прагматичних аспектів мови у правовому контексті. Один із ключових аспектів праці – розгляд методів ідентифікації авторства текстів. Дослідник показав, як аналіз лексичних, синтаксичних та стилістичних характеристик тексту може допомогти встановити його авторство, підкреслюючи необхідність використання комплексного підходу для отримання точних результатів. Він

наголосив, що успішний аналіз правових текстів потребує співпраці між лінгвістами, юристами, психологами та іншими фахівцями.

У книзі «Linguistic Studies of Text and Discourse» М. А. К. Хеллідей проаналізував риси тексту і дискурсу, зосереджуючись на лінгвістичних аспектах, які відіграють ключову роль у розумінні ідентичності та функцій текстів [48]. Автор зацентрував увагу на функційній граматиці, підкреслюючи, що аналіз тексту повинен враховувати його структуру та контекст. Він дослідив, як різні мовні елементи (лексика, синтаксис і прагматика) взаємодіють у створенні змісту тексту. Особливу увагу М. Хеллідей приділив метафорам та метафоричним структурам, які, на його думку, мають великий вплив на інтерпретацію тексту та надають глибшого розуміння прихованих смислів. Він також дослідив засоби кохезії та когерентності тексту (анафору, кон'юнкцію та лексичні повтори), наголошуючи, що вони є визначальними для розуміння зв'язності тексту та його логічної структури. Автор встановив, як соціальні ролі, відносини та ситуації впливають на вибір мовних засобів і структуру тексту, як різні жанрові структури зумовлюють організацію та представлення інформації в тексті. Це дає змогу ідентифікувати специфічні мовні характеристики, притаманні різним жанрам, та використовувати ці знання для лінгвістичної експертизи текстів, включаючи авторську атрибуцію та аналіз стилістичних особливостей.

У статті «Linguistic Features in Writing Quality and Development: An Overview», С. Кросслі аналізував ті лінгвістичні особливості, які можуть бути використані для оцінки якості письма та як вони змінюються в процесі розвитку писемних навичок [49]. Він зазначав, що якість письма залежить від багатьох факторів (лексичний вибір, синтаксичні структури, когезію та когерентність тексту тощо). Автор звертав особливу увагу на багатство словника, частоту вживання рідкісних слів, точність лексичного вибору й ін. Він також розглядав, як використання складних синтаксичних структур (зокрема підрядні речення та пасивні конструкції), може впливати на сприйняття якості письма. Крім того, він показав, як використання засобів

зв'язку між реченнями та абзацами (анафор, катенацій та ін.) сприяє логічному викладу думок. Він наголошував, що високоякісне письмо характеризується чіткою організацією та зрозумілою логікою, що допомагає читачеві легко стежити за аргументами та висновками автора. Дослідник описав різні види автоматизованого та ручного оцінювання письмових робіт, включаючи використання комп'ютерних програм, які можуть аналізувати лексичні, синтаксичні та когезивні характеристики текстів.

Українські вчені також приділяли значну увагу особливостям лінгвістичної експертизи тексту. Так, у статті «Лінгвістична експертиза текстів політичної тематики: загальні принципи та прийоми» Н. Кондратенко розглянула основні принципи та методи лінгвістичної експертизи текстів, присвячених політичній тематиці [25]. Авторка показала, які лінгвістичні інструменти можуть бути використані для глибокого аналізу політичних текстів з метою виявлення їхніх специфічних характеристик, прихованих смислів і маніпулятивних стратегій. Вона зазначила, що аналіз таких текстів потребує комплексного підходу, який охоплює семантичний, прагматичний та дискурсивний аналіз. Це дозволяє не лише виявити явні смисли, але й розкрити приховані наміри авторів та можливі маніпуляції. Авторка акцентувала на семантичному аналізі, який передбачає дослідження лексичних виборів та їхнього значення у контексті політичних текстів. Вона зазначила, що особливу увагу слід приділяти розгляду політичних метафор, які можуть бути потужними інструментами для формування громадської думки. Крім того, авторка описала принципи ідентифікації маніпулятивних стратегій у політичних текстах, різні техніки, які використовують для прихованого впливу на аудиторію (семантичні зсуви, емоційно забарвлені слова і конструкції, риторичні прийоми й ін.).

Л. Ажнюк висвітлила основні теоретичні та методологічні аспекти лінгвістичної експертизи [2]. Авторка проаналізувала статус цієї дисципліни, її роль у сучасній лінгвістиці та різні підходи, які використовуються для проведення експертного аналізу текстів. Вона зазначила, що лінгвістична

експертиза має міждисциплінарний характер, оскільки інтегрує методи та підходи з різних галузей знань, таких, як лінгвістика, криміналістика, психологія та соціологія. Дослідниця розглянула основні методологічні презумпції, які лежать в основі лінгвістичної експертизи, необхідність об'єктивного та систематичного підходу до аналізу текстів, що включає врахування контексту, функцій і прагматичних аспектів мови. Зокрема, семантичний аналіз дає змогу виявити значення слів та виразів у контексті, синтаксичний аналіз – структуру речень та їх граматичні зв'язки, прагматичний аналіз – допомагає розкрити наміри автора та комунікативні функції тексту. Л. Ажнюк також підняла питання ідентифікації авторства текстів, описавши методи стилометрії, які використовуються для аналізу стилістичних характеристик тексту та визначення його автора. Науковиця наголосила на необхідності дотримання етичних норм при проведенні експертного аналізу, зокрема, об'єктивності, неупередженості та конфіденційності, оскільки результати аналізу можуть мати значний вплив на вирішення правових та соціальних питань.

Г. Черненко розглядала методи лінгвістичної верифікації текстів у контексті семіотичних подій [39]. Вона досліджувала, як лінгвістичні засоби можуть бути використані для аналізу та підтвердження достовірності текстової інформації, зокрема, у випадках, коли текст пов'язаний з певною семіотичною подією. Г. Черненко підкреслювала важливість лінгвістичної верифікації в сучасному світі, де кількість текстової інформації постійно зростає, а проблема фейкових новин та маніпулятивних текстів стає все більш актуальною. Вона акцентувала увагу на необхідності комплексного підходу до аналізу текстів, який включає семантичний, прагматичний та дискурсивний аналізи. Авторка розглянула концепцію семіотичної події як ключовий елемент для лінгвістичної верифікації текстів. Семіотичну подію визначено як комунікативний акт або серію актів, що мають значний вплив на сприйняття інформації та формування смислів. Лінгвістична експертиза тексту повинна враховувати контекст, в якому відбувається семіотична подія, а також

взаємодію між текстом і його реципієнтами. Прагматичний аналіз у статті Г. Черненко зосереджений на вивченні мовленнєвих актів та їхніх комунікативних функцій. Вона показала, які мовні стратегії використовують для досягнення певних комунікативних цілей, таких, як переконання, вплив та маніпулювання. Дискурсивний аналіз присвячено вивченню структури тексту та його зв'язків з іншими текстами і дискурсами. З'ясовано, як різні дискурсивні елементи впливають на формування загальної картини тексту і його сприйняття, звернуто увагу на важливість аналізу інтертекстуальних зв'язків та їхнього впливу на достовірність інформації.

У статті «Лінгвістична експертиза соціальних мереж в умовах гібридних викликів національній безпеці України» Л. Компанцева наголошувала на важливості лінгвістичної експертизи як інструменту для виявлення та аналізу інформаційних загроз, що поширюються через соціальні мережі [26]. Вона зазначала, що соціальні мережі стали ключовою платформою для розповсюдження дезінформації, маніпуляцій та пропаганди, які можуть дестабілізувати суспільство та підірвати національну безпеку. В умовах гібридних викликів, що поєднують традиційні військові дії з інформаційними атаками, лінгвістична експертиза набуває особливої актуальності. Авторка детально розглянула методи семантичного, прагматичного та дискурсивного аналізу, які застосовують для виявлення маніпулятивних та деструктивних елементів у текстах соціальних мереж. Семантичний аналіз сприяє виявленню ключових слів та фраз, що можуть мати маніпулятивний або пропагандистський характер. Прагматичний аналіз зосереджується на вивченні комунікативних намірів авторів текстів, що допомагає розкрити приховані цілі та стратегії впливу. Дискурсивний аналіз дає змогу дослідити, як окремі повідомлення інтегруються у ширші інформаційні кампанії та як вони взаємодіють з іншими текстами і дискурсами. Л. Компанцева також звернула увагу на необхідність інтеграції лінгвістичних методів з технологічними інструментами для автоматизованого аналізу великих обсягів даних. Вона зазначила, що використання алгоритмів машинного навчання та

штучного інтелекту може значно підвищити ефективність виявлення дезінформації та пропаганди у соціальних мережах. Автоматизовані системи можуть швидко аналізувати великі масиви текстів, виявляючи підозрілі патерни та аномалії, які можуть вказувати на наявність інформаційних загроз [26]. Окрему увагу приділено аналізу специфіки українського інформаційного простору та викликам, з якими стикається Україна в контексті гібридних загроз. Авторка підкреслила, що український інформаційний простір є особливо вразливим до дезінформації та пропаганди, зокрема через тривалу конфліктну ситуацію з Росією. Вона вказала на потребу розробки національних стратегій і політик, що враховують специфіку інформаційних загроз та використовують лінгвістичну експертизу як ключовий інструмент для їхньої нейтралізації.

О. Кирилюк наголосила на важливості дослідження мови передвоєнного дискурсу, оскільки вона відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки та підготовці громадської свідомості до військових дій [24]. Авторка розглянула, як мова може бути інструментом маніпуляції та пропаганди, застосовуваної для створення негативних образів «ворога» та закріплення ворожих символів у свідомості громадян. Аналіз лексичних та семантичних засобів показав, як через використання певних лексем і фраз можна формувати негативні стереотипи та закріплювати ворожі асоціації. Авторка розглянула приклади з російсько-українського інформаційного простору, демонструючи, як через мову створюються образи «ворога», що спрощують та поляризують сприйняття реальності. Вона з'ясувала розглядає роль метафор і символів у передвоєнному дискурсі, що можуть бути потужними інструментами для впливу на емоції та свідомість аудиторії. Зокрема, за допомогою метафор воєнного часу, можна посилити відчуття загрози та необхідності захисту. Символи, своєю чергою, слугують для створення та закріплення ворожих ідентичностей, що полегшує маніпуляцію суспільною свідомістю. О. Кирилюк дослідила, які дискурсивні стратегії використано для легітимізації агресії та виправдання військових дій. Вона аналізує, як мовні акти у засобах

масової інформації та політичних заявах сприяють формуванню ворожих образів та підготовці громадськості до війни. Авторка також звертає увагу на вплив передвоєнного дискурсу на психологічний стан громадян. Вона наголошувала, що постійне використання ворожих образів і символів може призводити до підвищення рівня тривоги, ненависті та агресії у суспільстві. Це, своєю чергою, створює сприятливі умови для ескалації конфліктів та посилення суспільної напруги.

Н. Дідушок та К. Сопіна писали про те, що лінгвістична експертиза мовлення є дуже важливою для вирішення різноманітних правових питань, включаючи ідентифікацію авторства, визначення змісту і значення висловлювань, а також виявлення маніпулятивних технік і прихованих смислів. Вони зазначають, що в Україні ця галузь розвивається інтенсивно, проте існує потреба у вдосконаленні методів та підходів до аналізу мовлення. Автори розглянули основні методи лінгвістичної експертизи: стилометрію, семантичний, прагматичний і дискурсивний аналізи. Вони підкреслювали, що стилометрія допомагає визначати авторство текстів на основі стилістичних характеристик, таких, як частота вживання певних слів і конструкцій. Семантичний аналіз фокусується на виявленні значень слів та фраз у контексті, тоді як прагматичний аналіз передбачає дослідження комунікативних намірів та функцій висловлювань. Дискурсивний аналіз дає змогу зрозуміти, як текстові елементи взаємодіють у межах більшого комунікативного контексту [17].

Одним із ключових аспектів статті є порівняння практик лінгвістичної експертизи в Україні та за кордоном. Як зауважили названі вчені, у багатьох західних країнах лінгвістична експертиза є більш інтегрованою у правову систему та користується високим рівнем довіри з боку судових органів. Вони навели приклади з практики Великобританії та США, де лінгвістів активно залучають до розслідування злочинів, аналізу доказів та оцінки мовленнєвих доказів у суді. Автори також розглянули питання етики та відповідальності

лінгвістів-експертів, конфіденційності та захисту особистих даних, особливо в контексті аналізу приватних розмов та комунікацій.

Є. Манько у праці «Роль лінгвістичної експертизи в забезпеченні права на честь і гідність в умовах воєнного стану» акцентував на тому, що в умовах воєнного стану значно зростає кількість конфліктних ситуацій, у яких порушуються права громадян, зокрема їхні права на честь і гідність [29]. Це обумовлено посиленням інформаційного протистояння, поширенням фейкових новин та маніпулятивних матеріалів, що можуть негативно впливати на репутацію окремих осіб. Автор зазначав, що лінгвістична експертиза є важливим інструментом для оцінки та аналізу висловлювань, які можуть порушувати права на честь і гідність. Вона дає змогу об'єктивно визначити, чи містять ті чи інші висловлювання образливі, наклепницькі або дискримінаційні елементи, а також встановити їхній контекст і можливі наміри автора. Є. Манько розглянув основні методи лінгвістичної експертизи, що використовуються для захисту прав на честь і гідність. Семантичний аналіз допомагає виявити значення слів і виразів у контексті конкретного тексту, визначаючи їхню можливу образливість або дискримінаційний характер. Прагматичний аналіз дає підстави зрозуміти комунікативні наміри автора та оцінити, чи були вони спрямовані на приниження або дискредитацію особи. Дискурсивний аналіз сприяє дослідженню тексту на ширшому тлі, виявляючи, як він взаємодіє з іншими текстами та яким чином може впливати на аудиторію. Цей підхід особливо важливий у випадках, коли висловлювання є частиною ширшої інформаційної кампанії або коли воно використовує приховані маніпулятивні техніки. Є. Манько також підкреслював важливість інтеграції лінгвістичної експертизи у правову систему для ефективного захисту прав громадян, необхідності тісної співпраці між лінгвістами, юристами та правоохоронними органами, що дозволить забезпечити об'єктивний і всебічний аналіз спірних висловлювань.

Отже, лінгвістична експертиза тексту є міждисциплінарною галуззю, що має важливе значення як для наукових досліджень, так і для практичних

застосувань. Різні методи аналізу, включаючи семантичний, прагматичний, стилOMETричний та дискурсивний, дають змогу глибоко досліджувати текстові характеристики, виявляти авторські наміри, приховані смисли та маніпулятивні техніки. Сучасні дослідження акцентують на важливості інтеграції новітніх технологій, таких, як машинне навчання, автоматизовані системи аналізу для підвищення точності та ефективності експертизи.

Таким чином, лінгвістична експертиза тексту є важливою і динамічною галуззю, яка має широкий спектр застосувань, потребує постійного розвитку методів і технологій для ефективного вирішення сучасних наукових і практичних завдань.

1.3 Ключові терміни і методи проведення лінгвістичної експертизи медіатексту

Лінгвістична експертиза – це докладний і систематичний процес аналізу тексту, спрямований на виявлення його мовних характеристик, смислового навантаження та прагматичних особливостей. Це комплексне дослідження, яке включає в себе різні методи та підходи для досягнення глибокого розуміння тексту, його структури і впливу на аудиторію. Перш за все, лінгвістична експертиза зосереджується на аналізі мовних характеристик тексту, що охоплює вивчення лексики, граматики та стилістики. *Лексичний аналіз* передбачає вивчення вибору слів, їх значень та конотацій [16]. *Граматичний аналіз* фокусується на синтаксичних структурах та їх ролі у створенні певного смислового ефекту. *Стилістичний аналіз* розглядає особливості мовного стилю автора, зокрема використання метафор, епітетів, риторичних прийомів тощо. Крім того, експерти звертають увагу на *смислове навантаження тексту*, що передбачає виявлення основних тем та ідей, які автор прагне донести до аудиторії. Для цього використовують контент-аналіз, що допомагає ідентифікувати ключові слова та фрази, які часто повторюються у тексті. Також важливо розглянути, як ці теми та ідеї пов'язані між собою та з якою метою вони використовуються [37].

Лінгвістична експертиза медіатексту відіграє важливу роль у сучасних дослідженнях, оскільки допомагає дослідникам виявити та розкрити приховані смисли, ідеологічні настанови та маніпулятивні техніки, що використовуються у текстах засобів масової інформації. Це має надзвичайне значення для розуміння того, як медіа впливають на суспільство та формують громадську думку. Однією з головних переваг лінгвістичної експертизи є її здатність виявляти приховані смисли, які часто залишаються поза увагою пересічного читача або глядача. Медіатексти часто містять певні підтексти та імплікації, які можуть бути навмисно або ненавмисно закладені авторами для впливу на аудиторію. Наприклад, використання певної лексики або синтаксичних конструкцій може створювати певний настрій або викликати певні асоціації, які підсилюють ідеологічний вплив тексту. Лінгвістична експертиза дозволяє дослідникам розкрити ці приховані шари смислів та зрозуміти їхній вплив на сприйняття тексту аудиторією [15].

Лінгвістична експертиза допомагає виявити ідеологічні настанови, що можуть бути присутні в медіатекстах. Медіа часто відображають певні ідеологічні позиції, які можуть бути неявними або прихованими. Наприклад, новинні повідомлення можуть відображати політичні упередження редакції або журналіста, що впливає на подачу інформації та інтерпретацію подій. Лінгвістична експертиза допомагає виявити ці ідеологічні настанови і зрозуміти, як вони впливають на зміст тексту та його сприйняття аудиторією. Це важливо для забезпечення об'єктивності та неупередженості у подачі інформації [15].

Медіатекстом називають текст, який створено та поширено через різні засоби масової інформації (газети, журнали, радіо, телебачення, інтернет, соціальні медіа). Цей термін охоплює широкий спектр текстів, що охоплює новини, статті, рекламні оголошення, повідомлення в соціальних мережах, блоги, відео та багато іншого. Усі ці тексти мають одну спільну рису: вони призначені для масової аудиторії та розповсюджуються через медіа-платформи. Однією з основних характеристик медіатексту є його

багатошаровість та складна структура. Це означає, що медіатексти містять різні рівні смислів, які можуть бути виражені як явно, так і приховано. Наприклад, новинна стаття може містити не лише фактичну інформацію, а й певну інтерпретацію подій автором. Рекламні оголошення можуть передавати не лише інформацію про продукт, але й спроби вплинути на емоційний стан потенційних споживачів через використання різних маніпулятивних технік [11].

Комплексна структура медіатекстів ускладнює їх аналіз, оскільки потребує врахування багатьох факторів. По-перше, важливо знати, хто є автором тексту і яка його мета. Автор може бути журналістом, рекламістом, блогером чи будь-якою іншою особою, що має доступ до медіа-ресурсів. *Мета* тексту може варіюватися від інформування до розваги, переконання чи маніпуляції. Розуміння цієї мети є ключовим для правильної інтерпретації медіатексту. По-друге, аналіз медіатексту повинен враховувати контекст, у якому цей текст створений та поширюється. *Контекст* включає соціальні, політичні, економічні та культурні умови, що впливають на сприйняття тексту аудиторією. Наприклад, новинні повідомлення можуть мати різне значення залежно від поточної політичної ситуації в країні. Рекламні оголошення по-різному сприймаються з огляду на культурні особливості цільової аудиторії [13].

У медіатекстах журналісти використовують різні *техніки* для привернення уваги аудиторії та утримання її інтересу. Серед них – яскраві заголовки, візуальні ефекти, інтригуючі питання та інші риторичні прийоми. Аналіз цих технік є важливим аспектом лінгвістичної експертизи, оскільки допомагає виявити способи, якими автори текстів намагаються вплинути на свідомість та поведінку аудиторії. Одним із викликів у аналізі медіатекстів є їх швидкоплинність та мінливість. У сучасному світі інформація постійно оновлюється, тому медіатексти швидко змінюються. Це створює додаткові труднощі для дослідників, оскільки вимагає постійного моніторингу й аналізу нових текстів. Водночас це підкреслює важливість розвитку методів

лінгвістичної експертизи, що дає змогу оперативно й ефективно аналізувати медіатексти у динамічних умовах [32].

Семіотика – це наука про знаки та знакові системи, що вивчає, як вони передають значення та як їх інтерпретують різні суб'єкти. Вона охоплює різноманітні аспекти комунікації, починаючи від мовних знаків (слова, фрази) до невербальних (жести, символи, зображення). Семіотика є міждисциплінарною наукою, що поєднує в собі елементи лінгвістики, філософії, антропології, соціології та культурології. У контексті лінгвістичної експертизи медіатексту вона відіграє ключову роль, оскільки допомагає встановити, як знаки та символи використовують у текстах для передачі певних смислів та ідеологічних настанов. Медіатексти багаті на різні знаки та символи, які мають важливе значення для розуміння їх впливу на аудиторію [33].

Перш за все, *семіотичний аналіз* медіатекстів передбачає вивчення вербальних знаків, тобто слів і фраз, що побутують у текстах. Кожне слово або фраза несе певне значення, яке може змінюватися в залежності від контексту. Наприклад, слово «свобода» може мати різні конотації в політичному контексті, залежно від того, хто ним послуговується і з якою метою. Семіотика дає змогу виявити ці конотації та зрозуміти, як вони впливають на сприйняття тексту. Ця наука досліджує невербальні знаки – зображення, кольори, графічні елементи, що взаємодіють у медіатекстах і можуть мати значний вплив на аудиторію. Наприклад, кольори можуть асоціюватися з певними емоціями або ідеями. Використання певних зображень може підсилювати або змінювати смисл тексту, надаючи йому додаткових значень. Семіотичний аналіз сприяє виявленню цих додаткових значень і зрозумінню, як вони взаємодіють з вербальними знаками [40].

Важливим у семіотичному аналізі медіатекстів є вивчення *символів*, які є складнішими знаковими одиницями, що мають багатозначне значення. Символи можуть бути культурно специфічними і мати різні значення в різних контекстах. Наприклад, зображення *голуба* може символізувати мир у західній

культури, тоді як в інших культурах цей символ може мати інше значення. Аналіз символів допомагає виявити глибокі культурні та ідеологічні нашарування в медіатекстах. Семіотика також вивчає, як знаки організовані у знакові системи. *Знакові системи* – це структури, в яких знаки взаємодіють один з одним та створюють цілісні смислові поля. Наприклад, мовна система є знаковою системою, де кожне слово має своє місце і функцію. У медіатекстах знакові системи можуть бути дуже складними, оскільки містять не лише мовні, але й візуальні та аудіальні знаки. Аналіз цих систем допомагає зрозуміти, як створюються та передаються комплексні повідомлення [20].

Контент-аналіз є одним із основних методів, які широко застосовують у лінгвістичній експертизі медіатексту для систематичного вивчення змісту тексту з метою виявлення ключових тем, ідей та смислів. Цей метод передбачає детальне дослідження текстів для ідентифікації та кількісного або якісного оцінювання різних аспектів змісту, що дозволяє зрозуміти, які повідомлення передаються через текст та як вони можуть впливати на аудиторію. Контент-аналіз має два основні різновиди: кількісний та якісний. Кількісний контент-аналіз зосереджується на підрахунку частотності появи певних слів, фраз або тем у тексті. Це дає підстави дослідникам визначити домінуючі теми у тексті, а також виявити тенденції та закономірності у використанні певної лексики. Наприклад, у новинних статтях можна підрахувати кількість згадок певних політичних діячів або подій, що засвідчить, які теми є найбільш важливими для авторів і редакторів [36].

Якісний контент-аналіз, з іншого боку, зосереджується на інтерпретації змісту тексту та виявленні глибинних смислів і значень. Це охоплює докладний аналіз контексту, у якому вжито певні слова або фрази, а також вивчення риторичних прийомів і стилістичних особливостей. Якісний контент-аналіз дозволяє зрозуміти не лише те, які теми присутні у тексті, але й те, як ці теми інтерпретуються і подаються аудиторії. Наприклад, дослідники можуть аналізувати, як різні медіа описують одну й ту саму подію, щоб виявити різниці у подачі інформації та можливі ідеологічні упередження [38].

Контент-аналіз є багатоступеневим процесом, що включає кілька етапів. Перший етап полягає у виборі об'єкту дослідження – текстів, які будуть проаналізовані (новинні статті, рекламні оголошення, соціальні медіа-пости, телепередачі тощо). Далі дослідники визначають категорії аналізу – теми, ідеї, слова або фрази, що будуть підлягати вивченню. На наступному етапі дослідники проводять кодування тексту, тобто розбивають текст на менші одиниці аналізу і присвоюють їм відповідні категорії. Це може бути ручний процес або автоматизований, із використанням спеціальних програмних засобів для текстового аналізу. Кодування дає змогу систематизувати дані та підготувати їх для подальшого аналізу [15].

Останній етап контент-аналізу полягає *в аналізі та інтерпретації даних*. Мається на увазі підрахунок частотності появи категорій (для кількісного аналізу) або глибинний аналіз контексту та змісту (для якісного аналізу). Результати контент-аналізу дають підстави зробити висновки про основні теми, ідеї та смисли, присутні в тексті, та про те, як ці смисли можуть впливати на аудиторію. Контент-аналіз – це важливий інструмент у лінгвістичній експертизі медіатекстів, оскільки дає змогу дослідникам систематично та об'єктивно вивчати великі обсяги тексту, виявляти приховані смисли і тенденції. Це сприяє глибшому розумінню того, як медіа впливають на формування громадської думки і які методи використовують для маніпулювання свідомістю аудиторії [31].

Дискурс-аналіз є одним із найглибших комплексних методів аналізу тексту, який фокусується на його вивченні як елемента більш широкого комунікативного контексту. Дискурс-аналіз розглядає текст у взаємодії з соціально-культурним середовищем, прагматичними аспектами комунікації та мовленнєвими актами. Основою дискурс-аналізу є розуміння тексту як продукту соціальної взаємодії. Він передбачає вивчення того, як текст функціонує в конкретному соціальному та культурному контексті, як він взаємодіє з іншими текстами та дискурсами, і як він впливає на сприйняття реальності аудиторією [20].

Дискурс-аналіз охоплює кілька основних аспектів. Перш за все, він містить аналіз мовленнєвих актів як основних одиниць комунікації. *Мовленнєвий акт* – це будь-яка дія, здійснена за допомогою мови, наприклад, твердження, запитання, наказ, обіцянка тощо. Аналіз мовленнєвих актів допомагає зрозуміти, які наміри переслідує автор тексту і як він намагається впливати на аудиторію. Наприклад, використання імперативних конструкцій може свідчити про спробу автора нав'язати певну точку зору або спонукати до дії. Далі, дискурс-аналіз фокусується на прагматичних особливостях тексту, тобто на тому, як текст використовується у конкретній комунікативній ситуації для досягнення певних цілей. Це містить аналіз того, як автор формулює свої повідомлення, які стратегії впливу він використовує, які риторичні прийоми застосовує для переконання аудиторії. Наприклад, автор може залучати емоційно забарвлену лексику для створення певного настрою або для впливу на емоції читача [27].

Особливу увагу в дискурс-аналізі приділено соціально-культурному контексту, у якому створюється та сприймається текст. *Соціально-культурний контекст* охоплює соціальні норми, цінності, ідеологічні установки, культурні традиції, що впливають на зміст і форму тексту. Наприклад, текст, створений у певному політичному спрямуванні, може відображати домінуючі політичні ідеології або використовувати певні культурні символи для посилення свого впливу. Дискурс-аналіз також допомагає виявити приховані смисли та ідеологічні настанови, присутні в медіатексті. Це досягають завдяки аналізу структурування, встановленню, які теми ігнорують або акцентують, як використано певні мовні конструкції для передачі ідеологічних посилів [12]. Наприклад, автор може використовувати евфемізми для пом'якшення негативних аспектів події або навпаки, гіперболи для підсилення певних ідеологічних настанов. Завдяки дискурс-аналізу можна виявити, як медіатексти формують та підтримують певні соціальні та політичні ідеології, як вони впливають на суспільну думку і взаємодіють з іншими текстами / дискурсами у суспільстві. Це робить дискурс-аналіз незамінним інструментом

для глибокого розуміння комунікативних процесів і впливу медіа на суспільство. Дискурс-аналіз – це складний і багатогранний метод, що сприяє дослідженню тексту на тлі соціально-культурних і комунікативних умов. Він охоплює аналіз мовленнєвих актів, прагматичних особливостей тексту та його соціально-культурний контекст, що допомагає виявити приховані смисли та ідеологічні настанови, присутні у медіатекстах, зрозуміти їх вплив на аудиторію [15].

Особливу увагу в лінгвістичній експертизі приділено прагматичним аспектам тексту. Це включає вивчення комунікативних намірів автора та їх впливу на аудиторію. *Прагматичний аналіз* дає підстави зрозуміти, які мовленнєві акти використано в тексті, які стратегії мовленнєвого впливу застосовуються, та як вони впливають на сприйняття тексту читачем. Наприклад, автор може послуговуватися певними риторичними прийомами, щоб підсилити переконливість свого повідомлення або викликати певні емоції у реципієнта. Одним із основних завдань лінгвістичної експертизи є виявлення прихованих смислів, маніпулятивних технік та ідеологічних впливів, що можуть бути присутні в тексті. Це особливо важливо для аналізу медіатекстів, де часто використовуються тонкі маніпуляції для впливу на громадську думку. Лінгвістична експертиза допомагає виявити ці техніки, зрозуміти, як вони працюють. Наприклад, автор може використовувати певні евфемізми або нейтральні слова, щоб приховати негативні аспекти інформації або навпаки, акцентувати увагу на позитивних [59].

Маніпулятивні техніки, використані в медіатекстах, також є об'єктом вивчення лінгвістичної експертизи. Медіа часто використовують різноманітні методи для впливу на свідомість аудиторії, зокрема вибіркоче подання інформації, використання емоційно забарвленої лексики, риторичні прийоми тощо. Лінгвістична експертиза допомагає виявити ці техніки і зрозуміти, як вони слугують для маніпуляції думкою читачів або глядачів. Наприклад, у політичних текстах можуть використовуватися техніки створення образів ворогів або героїв для підсилення поляризації думок у суспільстві. Розуміння

цих маніпулятивних технік є важливим для розвитку критичного мислення у аудиторії та підвищення її здатності до аналізу інформації [18].

Значення лінгвістичної експертизи медіатексту для сучасних досліджень також сприяє підвищенню прозорості та об'єктивності інформаційних потоків, що циркулюють у суспільстві. Лінгвістична експертиза дає змогу розкрити приховані механізми впливу та маніпуляції, використані в медіатекстах, і тим самим забезпечити більш об'єктивне сприйняття інформації аудиторією. Це сприяє підвищенню рівня медіаграмотності у суспільстві та розвитку здатності громадян критично оцінювати інформацію, яку вони споживають.

Таким чином, лінгвістична експертиза медіатексту є важливим інструментом для забезпечення інформаційної безпеки та розвитку демократичних принципів у суспільстві. Вона надає дослідникам можливість розуміти глибокі механізми комунікації, виявляти приховані смисли та ідеологічні настанови, що дозволяє ефективно протидіяти маніпуляціям і забезпечувати більш об'єктивне інформування громадськості.

Висновки до розділу 1

Теоретичні основи лінгвістичної експертизи текстів медіа, особливо в часи російсько-української війни, формують кілька аспектів. Одним із головних є те, що лінгвістична експертиза медіатекстів набуває особливого значення в умовах війни, коли інформаційний простір стає ареною боротьби за свідомість громадян, а кожне слово може мати значний вплив на суспільні настрої та політичні рішення. Зі зростанням кількості фейкових новин і маніпуляцій вона стає важливим інструментом для виявлення неправдивої інформації, розкриття методів маніпуляції та пропаганди.

Лінгвістична експертиза медіатекстів відіграє ключову роль у забезпеченні відповідності матеріалів мовним нормам і стандартам, встановленим законодавством України. Закони України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про медіа» та інші, що визначають правові рамки використання української мови та регулювання діяльності медіа. Лінгвістична експертиза допомагає оцінити відповідність

текстів вимогам законодавства, сприяє збереженню культурної ідентичності, розвитку української мови та захисту прав споживачів медіапродукції. Особливо важливою є її роль в умовах інформаційної війни, коли необхідно виявляти фейкові новини та маніпулятивні техніки, забезпечуючи тим самим інформаційну безпеку.

Дослідження в галузі лінгвістичної експертизи тексту є міждисциплінарною сферою, яка охоплює аналіз мовних характеристик текстів з метою встановлення їх авторства, стилю, змісту та інших аспектів. Закордонні вчені – Дж. Ципф і Ф. Мостеллер – заклали основи для кількісного підходу та статистичного аналізу текстів. На важливість соціальних і контекстуальних факторів у лінгвістичній експертизі вказано в дослідженнях В. Лабова, В. О'Барра, Д. Блека та ін. Їхні праці доводять, що лінгвістична експертиза може бути корисною в різних галузях (у судовій практиці, медіа, освіті та ін.), в яких необхідний докладний аналіз мовних ресурсів. Українські науковці – Л. Ажнюк, Л. Компанцева, О. Кирилюк та ін. виробляли принципи та методи, формували термінологічну систему лінгвістичної експертизи текстів різних жанрів.

Лінгвістична експертиза медіатексту охоплює комплексний аналіз мовних ресурсів, стилістичних особливостей, коректності використання термінології та відповідності змісту правовим нормам. У розділі описано основні методи дослідження, які передбачають контент-аналіз, дискурсивний аналіз, лінгвістичний аналіз мовних одиниць, прагматичний аналіз та ін. Встановлення точності та зрозумілості тексту досягається завдяки аналізу словникового запасу, стилістичних засобів, термінології та синтаксичних структур. Експертиза допомагає виявити мовні помилки, стилістичні неpravності та інші недоліки, що можуть вплинути на сприйняття інформації аудиторією. Важливим аспектом є з'ясування стилістичної відповідності тексту його жанровій віднесеності та меті, виявлення маніпулятивних технік.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ МЕДІАТЕКСТІВ ІНТЕРНЕТ-НОВИН ВОЄННОГО ПЕРІОДУ

2.1. Тематика і різновиди медіатекстів новин в інтернет-мережах «Фейсбук», «Твіттер», та онлайн-ЗМІ

У воєнний період тематика новинних медіатекстів в Інтернет-мережах набуває різнопланового змісту, оскільки кожна публікація відображає не лише факти, а й емоційний настрій, соціальні очікування, культурні установки і навіть політичні прагнення. Ці новини зосереджені на декількох ключових темах, які відповідають запитам та інтересам українського суспільства й світової аудиторії. Така структура допомагає створювати багат шарове інформаційне поле, де кожен окремий допис або стаття має певний вплив на суспільну думку, підтримуючи моральний дух, пояснюючи події або навіть формуючи уявлення про перспективи закінчення конфлікту.

В умовах війни інформаційний простір наповнено новинами, призначеними не лише інформувати населення, але й підтримувати його моральний дух, формувати уявлення про міжнародну підтримку та навіть підбадьорювати через розважальний контент. Основним джерелом новин в Україні під час війни є соціальні мережі, зокрема Telegram, а також популярні українські медіаплатформи, такі, як ТСН. Серед найбільш поширених тем у новинах можна виділити декілька: події на фронті, підтримка військових і населення, прогнози про закінчення війни, міжнародна реакція та фейкові новини.

Однією з центральних тем є події на фронті. Новини про поточний стан на лінії фронту мають надзвичайну вагу, оскільки вони допомагають громадянам стежити за розвитком ситуації в режимі реального часу. Завдяки соціальним мережам інформація поширюється швидко, кожен користувач має доступ до карт і зображень, які докладно демонструють зміни на полі бою. Наприклад, в одному з повідомлень Telegram-каналу було зазначено, що

російські війська захопили кілька населених пунктів біля Кременної та Курахового. «Рашисти захопили Степанівку, а також просунулися біля Курахового, Богоявленки, Колесниківки та у Кременній Балці», – йдеться в буквенному зображенні на карті, яка візуально підкріплює цей текст, позначаючи території, що перейшли під контроль російських сил. Така інформація важлива не лише для отримання нових відомостей громадянами, а й для створення певного настрою в суспільстві, адже вона може одночасно мотивувати до спротиву та / або викликати тривогу щодо змін на фронті (Додатки В, Г).

Інший аспект стосується моральної підтримки українських військових і населення. В умовах війни, яка триває довгий час, особливу роль відіграє підвищення морального духу як серед військових, так і серед цивільного населення. Новини та дописи, в яких підкреслено професіоналізм і відданість українських воїнів, слугують нагадуванням про стійкість українських захисників і надають моральну підтримку громадянам. У дописах Telegram-каналу «Ukrainian Militant» регулярно висловлюється вдячність і захоплення майстерністю українських підрозділів, зокрема «Азова». Наприклад, в одному з таких текстів ідеться про те, що підрозділ «Азов» діє «злагоджено, професійно», а його комунікація «без зайвої метушні» є прикладом високого рівня майстерності. «Такі підрозділи безумовно є зразком для всього військового руху у світі», – зазначено в дописі. Подібні тексти не лише підтримують моральний дух військових, а й служать своєрідним нагадуванням цивільним про важливість боротьби та непохитності на шляху до перемоги (Додаток Г).

Важливу роль у формуванні суспільної думки відіграє також міжнародна підтримка та реакція світової спільноти, а також звернення українських керівників до неї. Наприклад, у дописах Володимира Зеленського часто можна побачити заклики до світових лідерів про посилення санкцій проти Росії, надання зброї та військової підтримки, а також зміцнення міжнародної єдності. Такі пости підкреслюють важливість міжнародної

солідарності в боротьбі України з агресором, а слова «стійкість», «солідарність», «підтримка» і «захист» стають ключовими для створення образу єдиного фронту опору. Так, у одному зі своїх звернень Зеленський зазначив, що «терористичні акти Росії повинні стати попередженням для всього світу», і наголосив на необхідності об'єднання зусиль для протидії загрози. Подібні дописи не лише зміцнюють моральний дух українців, але й слугують своєрідним сигналом для міжнародної аудиторії, що Україна не залишиться наодинці у своїй боротьбі (Додаток А).

Українські медіа активно наводять думки і заяви світових лідерів, які висловлюють підтримку Україні та засуджують дії агресора. Серед численних тем і форматів воєнних новин особливе місце займає міжнародна підтримка України, що підкріплюється публічними заявами світових лідерів, таких, як президент США Джо Байден. Його пости у Facebook часто спрямовані на підкреслення непохитної підтримки США Україні, на демонстрацію єдності серед союзників. Такі дописи важливі не лише для американської, але й для української та міжнародної аудиторії, оскільки вони підтверджують, що Україна не залишиться наодинці в протистоянні з Росією.

Одним із прикладів є пост Байдена, в якому він наголошує: «Прихильність Сполучених Штатів до України не ослабне. Путін все ще може помилково вважати, що він може пережити Україну. Путін може сумніватися в нашій стійкості. Він помиляється. Ми будемо відстоювати свободу сьогодні, завтра і так довго, як це буде потрібно». Цей допис є типовим для стилю Байдена у питаннях підтримки України, оскільки він підкреслює ключові цінності, названі словами «свобода», «стійкість», «відданість». Ці одиниці, що мають сильне емоційне та символічне навантаження, допомагають створити образ стійкої та єдиної коаліції на чолі з США, що протистоїть агресору. Цей допис Байдена виконує кілька важливих функцій. По-перше, він підтверджує прихильність США до підтримки України, що стає сигналом для української аудиторії, яка потребує впевненості у ставленні з боку провідних світових держав. По-друге, подібні заяви є частиною дипломатичної роботи на

міжнародній арені, адже вони нагадують іншим країнам про важливість єдності у боротьбі проти агресії та порушень міжнародного права. По-третє, такі заяви створюють для внутрішньої аудиторії США образ лідерства країни у боротьбі за свободу та права людини у світі, що підвищує рейтинг адміністрації Байдена серед американців (Додаток Б).

Однак поряд із об'єктивною інформацією про війну в інтернет-просторі поширюють фейкові новини та маніпулятивні повідомлення, які можуть мати серйозний вплив на суспільну думку та емоційний стан громадян. Часто такі новини базуються на сенсаційних заголовках і необґрунтованих прогнозах, які мають на меті привернути увагу аудиторії. Наприклад, на платформі ТСН було опубліковано статтю, в якій астрологи передбачали, що війна закінчиться найближчим часом, а це створює ілюзію швидкого миру серед населення. В одній із подібних статей зазначено, що «війна має завершитися навесні», що може викликати у читачів надію на швидке закінчення конфлікту. Однак такі прогнози часто не мають підґрунтя і можуть вводити громадян в оману, створюючи надмірний оптимізм або навіть дезорієнтуючи їх.

У фейкових новинах використовують емоційно забарвлену лексику та яскраві образи, що сприяє швидкому поширенню цих повідомлень серед громадськості. Наприклад, публікації: *«Почалося! Люди вже масово виїжають! З'явилися кадри! А раніше, напевне, багато з вас з насолодою спостерігало за вильотом С-300 по Харкову. Деталі в коментарях»* [Facebook-сторінка «Непереможна Україна», 14.03.2024], *«25 хв назад дуже потужний вибух! Весь аеродром рознесло..!!подробиці в коментарі»* [Facebook-сторінка «Непереможна Україна», 14.03.2024]; *«О Бѡженькѡ... Щѡйнѡ! Пѡтужний ВИБУХ без ѡгѡлѡшення тривѡги... Пѡгрѡбиці»* [Facebook-сторінка «Кохаю Батьківщину», 03.12.2024]; *«ТЕРМІНОВѡ! Рѡбіть запас прѡдуктів: українців шѡкували пѡгрѡбицями»* [Facebook-сторінка «Кохаю Батьківщину», 03.12.2024]; *«УВАГА! ПРИЛЬѡТИ! Пѡ найважливішѡму! Захиг! Страшна АТАКА! Геталі»* [Facebook-сторінка «Кохаю Батьківщину», 03.12.2024]; *«Війська в повній бойовій готовності!! Дуда вступає у війну!! Сталось те,*

чого всі найбільше боялись...*Подробиці в коментарях*» [Facebook-сторінка «Найкраща країна», 03.12.2024]; «*Терміново! Буквально щойно 22:00... Сирський виступив з терміною заявою: “отже, вся Луганська і Донецька... Деталі в першому коментарі*» [Facebook-сторінка «Найкраща країна», 03.12.2024]; «*Боженко, невже це таки правда?! Зеленський звернувся до нації з поганими новинами... Відео...Подробиці в коментарях*» [Facebook-сторінка «Найкраща країна», 03.12.2024]. Як засвідчують наведені приклади, у подібних дописах використано окличні та запитальні речення (*Дуда вступає у війну!! ...невже це таки правда?!*), звертання до Бога (*О Боженко*), слова, які викликають напруження (*Увага! Терміново! Страшна атака!* і под.), вони містять фіктивні «звернення» президента В. Зеленського або головнокомандувача ЗСУ О. Сирського, які важко перевірити, оскільки вони відбулися «щойно» або пізно ввечері (о 22:00). Звернемо увагу на назви цих сторінок: «Кохую Батьківщину», «Найкраща країна», «Непереможна Україна» тощо, які також мають привернути увагу читача, але показують недостатнє знання мови їхніх творців (напр.: *кохати* можна жінку, а Батьківщину – *любити*). Часто автори відсилають користувачів до коментарів, які не можна відкрити, що також загострює емоційну напругу.

Треба сказати, що новини розважального характеру, пов'язані з астрологічними прогнозами та передбаченнями про розвиток війни, набули особливого поширення. Подібні матеріали часто з'являються на популярних платформах, таких, як ТСН, і містять прогнози астрологів щодо можливих термінів закінчення війни. Хоча ці прогнози не мають наукового обґрунтування, вони слугують емоційною розрядкою для громадян, даючи надію або втіху в моменти, коли ситуація виглядає особливо напруженою. Такі прогнози можуть створювати ілюзію скорого завершення конфлікту, що викликає в громадян надію, але водночас і формує очікування, які часто не мають підґрунтя в реальності. Однак у контексті тривалої війни такі новини слугують для зниження емоційного напруження і підвищенні впевненості у перемозі (Додаток Н).

Отже, тематика та різновиди медіатекстів воєнного періоду, поширених в Інтернет-мережах, відображають суспільні потреби і настрої реципієнтів. Основними напрямками таких медіатекстів є інформаційна обізнаність через висвітлення актуальних подій на фронті, моральна підтримка населення і військових, демонстрація міжнародної солідарності через звернення політичних лідерів, прогнозування майбутнього за допомогою розважальних матеріалів, таких, як астрологічні передбачення тощо. Ці теми створюють інформаційне поле, яке не лише інформує, але й впливає на суспільну думку, формує моральну готовність до подальшої боротьби та підкреслює значущість підтримки з боку міжнародної спільноти. Однак наявність фейкових новин і маніпуляцій є суттєвим викликом, оскільки вони можуть призводити до дезорієнтації громадськості, викликати надмірний оптимізм або, навпаки, невиправдані страхи. Така багатовекторність медіатекстів свідчить про їх важливу роль у підтриманні стійкості суспільства під час війни та вплив на колективну свідомість в умовах кризової ситуації.

2.2. Специфіка сучасних новинних медіатекстів: єдність слова, звуку, кольору та зображення.

Сучасні новинні медіатексти, що висвітлюють події воєнного періоду, створюються з особливою увагою до інтеграції візуальних, звукових і колірних елементів, що разом формують єдине інформаційне та емоційне поле. У часи війни такі засоби комунікації набувають виняткового значення, оскільки допомагають передати не лише факти, але й емоційну глибину, біль, гордість та відчуття солідарності, необхідні для підтримки суспільного духу і мобілізації громадян. За допомогою таких елементів медіатексти створюють ефект присутності на місці подій, сприяють кращому розумінню ситуації та формують у свідомості глядачів чітке уявлення про поточну реальність. На основі зафіксованих нами матеріалів розглянемо докладніше, як кожен із цих елементів – зображення, звуки та кольори – використовується для посилення впливу новин воєнного періоду.

Перш за все, візуальні образи стали основним засобом для передачі правди про війну, особливо для підсилення емоційного сприйняття новин. Фотографії та зображення зруйнованих будівель і територій, які опинилися під обстрілами, виконують одразу кілька функцій: вони служать доказом наслідків бойових дій, надають візуальний контекст до текстових описів та посилюють почуття співпереживання у глядачів. Наприклад, на деяких зображеннях можна побачити зруйновані квартали, розбиті фасади будівель та пошкоджену інфраструктуру, що одразу викликає відчуття жаху та горя, яке може відчувати кожен українець. Зображення пошкоджених будівель у Харкові чи інших містах після обстрілів викликають у глядачів співчуття та гнів, адже це не абстрактна новина, а цілком реальні докази жорстокості війни. Ці зображення виконують ще одну важливу роль – вони стають символами колективної пам'яті та болю, який важко передати лише словами. Показані у новинах руйнування нагадують людям про вразливість мирного населення та руйнування, яких зазнають звичайні житлові квартали та історичні пам'ятки. Такі візуальні образи здатні на емоційному рівні донести правду про війну набагато швидше і глибше, ніж будь-який текстовий опис. Фотографії стають своєрідними маркерами цієї трагедії, яка торкнулася кожного громадянина країни, навіть якщо вони не знаходяться безпосередньо в зоні бойових дій (Додаток Ж).

Не менш важливим елементом медіатекстів є звукові супроводи, які додають правдивості та допомагають створити ефект присутності. Наприклад, у відеоматеріалах, доданих до текстових повідомлень, можна почути звуки сирен, пострілів чи вибухів, що на фоні відтворюють атмосферу небезпеки та війни. Сирени, що лунають під час новинних включень, нагадують глядачеві про тривогу та загрозу, з якими стикаються українці щодня. Усе це створює напружену атмосферу, занурюючи аудиторію в реальність воєнного часу, навіть якщо вона знаходиться далеко від зони бойових дій. Цей звуковий супровід, особливо якщо це сирена або звук вибуху, може мати сильний психологічний ефект, що пробуджує тривогу та підсилює відчуття небезпеки.

Коли глядач чує ці звуки у фоновому режимі, він несвідомо занурюється в атмосферу бойових дій, відчуваючи на собі відголоски війни. Для українців, які дивляться такі новини, це нагадує про те, із чим щодня стикаються жителі прифронтових районів, та створює відчуття підтримки й солідарності. Наприклад, у багатьох новинних матеріалах із зони конфлікту використовують звуки сирен або навіть вибухи у супроводі кадрів зруйнованих будівель, що надає контенту максимальної правдивості, створює відчуття перебування поряд з подіями, які висвітлюють.

Колірна гама також відіграє важливу роль у посиленні емоційного впливу новин воєнного часу. Вона забезпечує певний психологічний ефект, асоціюючись із тривогою, небезпекою або, навпаки, надією. Найчастіше у воєнних медіатекстах використовують темні та червоні тони, що підсилюють драматичний характер повідомлень і сприяють розумінню війни як серйозної кризи. Наприклад, червоний колір, який часто бачимо в заголовках, вказує на небезпеку або кровопролиття. Це допомагає глядачам одразу зрозуміти емоційний посил новини, навіть не вчитуючись у текст. На одному із вміщених у додатку зображень можна помітити, що червоні тони залучено у візуальних матеріалах для підкреслення важливості або небезпеки, до якої привертає увагу новина. Це викликає підсвідомі асоціації з попередженням, викликає почуття тривоги і занепокоєння, що підсилює загальний вплив матеріалу на глядача. Темні тони, що домінують у більшості медіа-матеріалів про війну, також підкреслюють трагічність ситуації. Зокрема використання чорних і сірих кольорів у фонових зображеннях або під час новинних включень про зруйновані будівлі та похмурі ландшафти додають відчуття гнітючої атмосфери. Це допомагає аудиторії краще зрозуміти важку ситуацію, в якій опинилася країна. Сірі відтінки, що часто з'являються у фоні відео з бойових дій, нагадують про руйнування і похмурість війни, труднощі, з якими доводиться стикатися мирним жителям (Додаток 3).

Наприклад, у публікації громадського діяча в соціальній мережі Instagram 02.12.2024 зафіксовано емоційно забарвлену лексику (*ситуація*

критична, темпи просування зросли, ворог атакує, запеклі бої, район... під загрозою, захоплення), що в контексті тривожних новин та в поєднанні з темними кольорами нагнітає обстановку: «Ситуація на фронті – критична: ворог щодня захоплює понад 20 км² української території.

- *Темпи просування зросли: ворог за 5,5 км від Покровська, готується до штурму.*
- *Ворог атакує «курахівський виступ»: половина Курахового захоплена, тривають запеклі бої.*
- *Район Великої Новосілки під загрозою: захоплення відкрис окупантам шлях до південно-східної Дніпропетровщини».*

У новинах, оформлених як фейкові статті з ТСН, що містять астрологічні прогнози про закінчення війни, також можуть використовувати подібні елементи. Такі новини зазвичай представлені в чітких кольорових тонах із сенсаційними заголовками, які викликають інтерес і надають передбаченням більшого значення, ніж вони мають насправді. Напр.: «Коли закінчиться війна в Україні: екстрасенска назвала рік» [<https://tsn.ua/astrologiya/koli-zakinchitsya-viyna-v-ukrayini-ekstrasenska-nazvala-rik-2711523.html>]; «Мольфарка назвала рік, коли закінчиться війна в Україні» [<https://tsn.ua/astrologiya/molfarka-nazvala-rik-koli-zakinchitsya-viyna-v-ukrayini-2694588.html>]; «Хто переможе у війні Росії проти України: астролог здивував передбаченням» [<https://tsn.ua/astrologiya/viyna-povinna-bulazakinchitis-u-berezni-astrolog-zdivuvav-novim-peredbachennyam-pro-dolyu-ukrayini-2686086.html>] та ін. В одному з таких прогнозів, наприклад, стверджується, що війна може закінчитися навесні 2025 року, що дає надію глядачам. Подібні тексти часто супроводжують кольори, які підсвідомо сприймаються як надія, наприклад, синій або зелений, або ж, навпаки, червоний для створення ефекту тривоги і небезпеки, якщо передбачення виявляються негативними. Такі кольори посилюють емоційний вплив на аудиторію, хоч інформаційний зміст таких новин сумнівний (Додаток Н).

Отже, сучасні новинні медіатексти воєнного періоду – це надзвичайно потужний засіб комунікації, в якому поєднано слово, звук, колір і зображення для створення глибокого емоційного впливу на аудиторію. Використання фотографій та відео зруйнованих територій, звукових ефектів та особливої колірної гами дає змогу не лише передати факти, а й створити атмосферу війни, яка занурює глядача в події, що відбуваються. Така єдність аудіовізуальних елементів сприяє формуванню емоційної причетності, підтримує моральний дух українців та допомагає міжнародній спільноті зрозуміти масштаб трагедії. У такий спосіб медіатексти перетворюються на інструмент, який не тільки інформує, але й мобілізує суспільство на підтримку, створюючи відчуття солідарності та сприяючи глобальному усвідомленню реальності війни.

2.3. Використання лексико-тематичних груп слів на позначення воєнних реалій.

Лексико-тематичні групи слів, що використовуються в медіатекстах для опису воєнних подій, відіграють важливу роль у формуванні громадської думки та створенні емоційної картини ситуації. Це особливо актуально в умовах війни, коли слова здатні викликати у громадян відчуття єдності, підтримки, а також надати сили та надії на перемогу. Використання певної лексики політиками та лідерами суспільної думки не випадкове, а ретельно продумане для досягнення максимальної ефективності послання. У часи війни кожне слово набуває особливого значення і сили, а лексичні вибори, які роблять політики, як-от Володимир Зеленський чи Джо Байден, формують певні наративи і сприяють мобілізації суспільства навколо спільних цінностей і цілей.

Дописи Володимира Зеленського в соціальних мережах відзначаються лексикою, що апелює до патріотизму, стійкості та солідарності. Ці слова використовуються не лише для того, щоб інформувати, але й для того, щоб підняти бойовий дух і підкреслити стійкість українців перед обличчям агресії.

У своєму твіті В. Зеленський використовує слова «безпрецедентно» та «абсурдно» для опису ситуації навколо умов членства України в НАТО: «Безпрецедентно й абсурдно – коли немає жодних часових рамок і для запрошення, і для членства України; і коли натомість додається якийсь дивне формулювання про «умови» навіть для запрошення України». Цей вираз демонструє обурення і недовіру до несправедливого підходу, підкреслюючи водночас важливість національної гордості та прагнення до міжнародного визнання (Додаток А).

Слова «безпрецедентно» та «абсурдно» тут служать для створення різкого контрасту між обґрунтованим бажанням України приєднатися до альянсу та перепонами, що стоять на цьому шляху. Для кращого розуміння їх змісту звернемося до словника: «безпрецедентний» – це «який не мав подібних прикладів у минулому; небувалий, безприкладний» [14], «абсурдний» – «прикметник до «абсурд»; безглуздий, нісенітний» [14]. Цей лексичний вибір підсилює відчуття несправедливості та робить заклик Зеленського більш емоційно насиченим, оскільки такі слова викликають у громадськості обурення і закликають до подальшої боротьби за справедливість. Додаючи до свого повідомлення одиниці «національна гордість» (за словником: «1) Почуття особистої гідності, самоповаги. 2) Почуття задоволення від усвідомлення досягнутих успіхів, переваги в чому-небудь. || Той (те), ким (чим) гордяться [14]) і «солідарність» («1) Активне співчуття яким-небудь діям, думкам; спільність поглядів, інтересів. 2) Спільна відповідальність») [14], В. Зеленський формує уявлення про єдину і сильну націю, яка, незважаючи на труднощі, готова боротися за своє місце у світовій спільноті. Така лексика, спрямована на підкреслення єдності та стійкості, не тільки піднімає моральний дух українців, а й слугує сигналом для міжнародної спільноти. В. Зеленський вживає слова «агресія» («інстинктивна індивідуальна поведінка людей, тварин, яку породжує страх, лють тощо. Вона виражається в нападі або загрозі нападу на особин свого (рідше чужого) виду») [14] і «терор» («найгостріша форма боротьби проти політичних і класових

супротивників із застосуванням насильства аж до фізичного знищення») [14]. Так, у своїх виступах він часто називає дії Росії «терором», акцентуючи увагу на насильницькому характері агресії та на потребі міжнародного втручання для зупинки порушень прав людини. Наведемо цитати із Телеграм-каналу В. Зеленського: «**Терор** надійно зупиняється тільки в один спосіб: ударами по російських військових аеродромах, по їхніх базах, по логістиці російського терору. Маємо цього досягти» (08.09.2024); *Ми вдячні Німеччині за всю надану підтримку. Німеччина є лідером у Європі за допомогою Україні, і це допомагає нам захищатись від російської агресії та терору»* (02.12.2024); *«Цієї ночі й цього тижня наші сили ППО, мобільні вогневі групи, усі підрозділи захисту неба працювали задля захисту українців від російського повітряного терору»* (01.12.2024); *«Сьогодні росіяни знов продовжили надзвичайно підлий терор проти херсонців – проти звичайних людей»* (30.11.2024).

Коли Зеленський вживає слова на зразок «терор» і «агресія» (неспровокований збройний напад однієї держави на іншу з метою загарбання її території, ліквідації чи обмеження її незалежності) [14], він формує чіткий наратив, де українська сторона виступає захисником, а Росія – агресором. Цей лексичний вибір сприяє створенню образу України як жертви агресії, що змушена захищатися від ворога. Такі слова викликають у свідомості слухачів образ конфлікту не як війни між двома сторонами, а як боротьби між добром і злом, де Україна стоїть на боці справедливості та захищає свої права і свободи. Термін «терор» підсилює цей наратив, акцентуючи на жорстоких діях Росії та її прагненні залякати мирне населення. Це не лише додає образу ворога негативного забарвлення, а й викликає в аудиторії почуття, що українці борються проти чогось глибоко аморального. Такі слова мобілізують міжнародну спільноту і підсилюють бажання підтримати Україну, оскільки вони акцентують на тому, що ця війна – це боротьба за базові людські права і свободи, а не просто територіальний конфлікт.

У зверненнях до іноземних лідерів президент апелює до моральних та етичних цінностей, спільних для демократичних держав, що допомагає

формувати імідж України як держави, що захищає свободу і справедливість не лише для себе, але й для всього світу. Президент США Джо Байден у своїх дописах також використовує потужні слова, що символізують підтримку, відданість демократичним цінностям та готовність до довготривалої боротьби за свободу. Наприклад, у дописі у «Фейсбуці» Дж. Байден пише: «Прихильність Сполучених Штатів до України не ослабне. Путін все ще може помилково вважати, що він може пережити Україну. Путін може сумніватися в нашій стійкості. Він помиляється. Ми будемо відстоювати свободу сьогодні, завтра і так довго, як це буде потрібно» (21.09.2023). Використання таких слів, як «прихильність» (приятне, доброзичливе ставлення до кого-, чого-небудь, симпатія, любов до кого-небудь) [14], «свобода» (відсутність політичного й економічного гноблення, утиску та обмежень; воля) [14], «стійкість» (*стійкий* – який виявляє наполегливість, твердість, непохитність у намірах, поглядах, вчинках, діях і т. ін.; вірний своїм переконанням; незламний) [14] підкреслює непохитну позицію США у підтримці України. (Додаток Б). Слово «прихильність» несе в собі відчуття глибокої відданості та надійності. Дж. Байден демонструє, що США не змінять своєї позиції, навіть якщо ситуація стане ще більш складною. Це посилює уявлення про підтримку, яка є стабільною і не піддається зовнішнім впливам. Використовуючи слово «свобода», Дж. Байден підкреслює, що ця боротьба є не лише за Україну, а й загальні цінності демократії та права на незалежність. Ця лексема особливо важлива, оскільки має універсальне значення і резонує з аудиторією у всьому світі, нагадуючи про важливість захисту свобод. Слово «стійкість» у цьому контексті є символом витривалості та непохитності перед обличчям викликів. Дж. Байден використовує його, щоб підтвердити силу коаліції, до якої належать США та їхні союзники. Він також підкреслює, що США готові підтримувати Україну «сьогодні, завтра і так довго, як це буде потрібно». Ця фраза додає відчуття надійності та довговічності підтримки, що є важливим у ситуації, коли війна триває вже довгий час і люди можуть втрачати віру у швидке вирішення конфлікту.

Слова «стійкість» і «солідарність» надзвичайно важливі для підтримки морального духу українців у період війни. Коли Володимир Зеленський у своїх зверненнях говорить про стійкість українського народу, це слово стає символом витривалості та непохитності перед обличчям складних випробувань. Лексема «стійкість» викликає у слухачів не лише гордість за свою націю, а й почуття відповідальності за збереження цієї риси, що історично приписується українцям як сильному народу. Це підсилює готовність до боротьби та об'єднує людей навколо спільної мети – захисту своєї землі, свободи та незалежності. Слово «солідарність» також має великий вплив на українську аудиторію. Використання цієї одиниці В. Зеленським у зверненнях до народу та міжнародних партнерів підсилює відчуття єдності серед українців, нагадуючи їм, що вони є частиною великої громади, яка підтримує один одного. Солідарність у контексті воєнного часу стає синонімом надійності та підтримки – як всередині країни, так і на міжнародній арені. Це слово допомагає людям відчувати, що вони не самі у своїй боротьбі, що їх підтримують як співгромадяни, так і союзники по всьому світу. Використання такої лексики має практичний ефект, адже воно зміцнює довіру до союзників, збільшує впевненість у перемозі та формує позитивне сприйняття боротьби за національну незалежність.

Лексика, яку вживають лідери для опису війни, має не менш важливе значення для формування глобальної єдності та міжнародної підтримки України. Слова, що апелюють до загальнолюдських цінностей, стають своєрідними символами боротьби за демократичні принципи, які об'єднують народи та держави. Наприклад, коли Джо Байден у своїх промовах і публікаціях говорить про «свободу», це слово має універсальне значення, яке легко сприймається громадянами демократичних країн. Свобода є фундаментальною цінністю, яку розуміють і підтримують у багатьох країнах світу. Вживаючи цю одиницю, Дж. Байден підкреслює, що війна в Україні – не просто конфлікт на території однієї країни, а боротьба за права, важливі для всього вільного світу.

Слово «свобода» також викликає у слухачів почуття солідарності з українцями, адже воно нагадує їм, що їхні власні цінності і способи життя знаходяться під загрозою, якщо агресору вдасться зруйнувати незалежність іншої держави. Це формує моральний обов'язок підтримувати Україну, навіть якщо це потребує певних жертв з боку громадян інших країн, наприклад, збільшення державних витрат на підтримку України чи впровадження санкцій, що впливають на економіку. Такий підхід до формування наративу дозволяє західному світу відчутися частиною спільної боротьби за демократію і права людини.

Дж. Байден часто використовує слова «стійкість» і «підтримка» (*підтримувати* – подавати матеріальну, моральну і т. ін. допомогу, сприяти в чому-небудь) [14], підкреслюючи незмінну відданість США та їхніх союзників у підтримці України. Слово «стійкість» у цьому контексті символізує здатність і готовність до тривалої боротьби. Воно формує образ міжнародної коаліції як непохитної сили, яка не піддається агресивному тиску і буде підтримувати демократичні цінності навіть у складні часи. Це додає українцям впевненості в тому, що вони можуть покладатися на своїх союзників, і створює у міжнародній аудиторії розуміння, що ця боротьба є випробуванням для всього демократичного світу.

Текст, опублікований президентом США Джо Байденом, має виразний акцент на військовій підтримці України та впевненості у перемозі над агресором. Лексика у тексті обрана таким чином, щоб підсилити образ США як надійного союзника України, що готовий надавати всебічну допомогу у боротьбі проти російської агресії. Використання виразів на кшталт «strengthening Ukraine's position on the battlefield» ('зміцнення позицій України на полі бою') та «helping Ukraine rebuild stronger than before» ('допомога у відбудові України, ще сильнішої, ніж раніше') свідчить про чітку прихильність до тривалої підтримки не тільки на етапі військових дій, але й у подальшому економічному відновленні. Особливо примітним є вислів «Ukraine will win this war» ('Україна виграє цю війну'), що передає

беззаперечну впевненість у перемозі України. Це твердження виконує важливу психологічну функцію – воно створює образ непохитності та рішучості союзників, що додає впевненості українському народу та всім, хто підтримує боротьбу України за незалежність. Лексико-тематична група тут включає слова, пов'язані з військовою підтримкою, союзницькими зобов'язаннями та післявоєнною відбудовою. Таким чином Байден формує наратив про довгострокове партнерство, яке забезпечує як перемогу у війні, так і відновлення країни після неї (Додаток К).

Допис Дональда Трампа відрізняється іншою тональністю і лексикою, орієнтованою на дипломатичні зусилля для припинення війни. Фрази «Це має припинитися» та «війна росії та України має припинитися» створюють меседж, що акцентує увагу на необхідності зупинити конфлікт якнайшвидше, підкреслюючи важливість мирних ініціатив. Вибір лексики, зокрема слова «припинитися» (переставати відбуватися (про процес, дію) [14], виражає не просто бажання перемоги, а й завершення війни. Вони відрізняються від більш агресивних чи оптимістичних висловів із одиницями «виграш» чи «перемога». Таким чином, Трамп наголошує на необхідності співпраці як з Україною, так і з Росією, вказуючи на прагнення досягти компромісного рішення. Цей підхід спрямований на широку аудиторію, включаючи українську та російську сторони, а також міжнародну спільноту, яка може прагнути до якнайшвидшого припинення бойових дій. Висловлюючи співчуття щодо втрат серед військових та мирного населення, він підкреслює важливість мирного врегулювання, використовує емоційно забарвлену лексику для виклику симпатії до постраждалих. Цей текст створює наратив про необхідність переговорів і швидкого завершення війни шляхом дипломатії, а не військових дій, що відображає інше бачення ролі США в конфлікті (Додаток Л).

Допис, розміщений В. Зеленським, спрямований на міжнародну аудиторію та містить заклик до підтримки з боку країн НАТО. Лексика, використана в тексті, зосереджена на воєнно-стратегічних аспектах і викликах, що стоять перед Україною. Зокрема, залучено такі терміни, як «air defense»

(‘протиповітряна оборона’), «production of shells, drones, and long-range weapons» (‘виробництво снарядів, дронів і далекобійної зброї’). Ця лексико-тематична група одиниць військової тематики передає прагнення України посилити свої оборонні можливості, наростити виробництво зброї, необхідної для тривалої боротьби. Згадка про участь північнокорейських військ на боці Росії додає геополітичний вимір, наголошуючи на інтернаціоналізації конфлікту, що потребує негайної реакції від західних союзників. Заклик до західних країн щодо рішучішої відповіді на роль Північної Кореї у конфлікті підкреслює потребу в підтримці на різних рівнях – від матеріально-технічного до політичного. Крім того, Зеленський порушує питання дозволу на використання далекобійної зброї проти військових цілей на російській території, що свідчить про готовність України до розширення меж операцій заради стратегічних цілей. Цей текст спрямований на мобілізацію міжнародної підтримки, а його лексико-тематичне наповнення відображає прагнення України посилити власну оборону і залучити нові ресурси для перемоги (Додаток М).

Отже, використання лексико-тематичних груп слів у медіатекстах воєнного часу є потужним інструментом впливу на громадську свідомість. Такі слова, як «стійкість», «свобода», «солідарність», «терор» та інші, формують уявлення про війну не лише як збройний конфлікт, але як боротьбу за фундаментальні цінності та права. Ця лексика посилює відчуття єдності, патріотизму, готовності до боротьби і підтримки з боку міжнародної спільноти. Вона допомагає мобілізувати населення, піднімати моральний дух та сприяє усвідомленню війни як боротьби, що виходить за межі національних інтересів і стосується загальнолюдських цінностей. Застосування цих лексичних засобів допомагає не лише формувати наратив війни, а й створювати глобальний дискурс, де кожен відчуває свою причетність до підтримки справедливості та свободи.

2.4. Мовно-виражальні засоби для створення образів українських захисників та нападників-ворогів.

Мовно-виражальні засоби, які слугують для вибудовування образів українських захисників і нападників-ворогів у сучасних медіатекстах, є ключовим компонентом не лише інформаційного, але й психологічного впливу на аудиторію. Українські медіатексти, зокрема поширені через соціальні мережі, мають виразно патріотичний характер. За допомогою них автори не лише інформують про воєнні події, а й пробуджують почуття гордості за українських захисників, надають підтримку та зміцнюють рішучість у спротиві. Важливим інструментом цього є створення образу українських військових як непохитних, відданих своїй справі героїв, здатних боротися до кінця, щоб захистити свою землю і народ.

Одним із засобів створення такого образу є акцент на професійності та організованості українських військових. У публікаціях, що стосуються діяльності українських підрозділів, часто вжиті слова «професійно», «злагоджено», «майстерність», які підкреслюють високий рівень підготовки та компетентність захисників. Наприклад, у повідомленні про діяльність підрозділу «Азов» акцентується на їхньому професіоналізмі та організованості: *«Дуже якісна робота підрозділу Азов. Злагоджено, професійно. Комунікація жестами, немає зайвої метушні, це дуже високий рівень майстерності»*. У цьому короткому повідомленні знаходимо кілька ключових слів, що викликають у аудиторії повагу до військових і формують враження про них як про висококваліфікованих фахівців. Таке представлення сприяє формуванню довіри до армії та переконанню, що захист країни перебуває в руках людей, які знають свою справу. Окрім професійної лексики, для формування позитивного образу українських захисників використовують епітети і порівняння, що підкреслюють їхню силу та жертвовність. Військових часто називають «героями», «захисниками», «воїнами», «нащадками козаків», що викликає в аудиторії асоціації з історичними та культурними символами сили та відваги. Цей підхід не тільки посилює патріотичні настрої, а й

пробуджує історичну пам'ять, адже образ козака у свідомості українців є символом свободи, незалежності та безстрашності. Порівнюючи сучасних захисників з козаками, медіатексти ставлять їх на один рівень з національними героями минулого, що сприяє ще більшому зміцненню морального духу населення (Додатки В, Г).

Активно вживаним засобом є використання метафор, які підкреслюють жертовність українських військових, їхню готовність до самопожертви заради захисту інших. Наприклад, українських захисників можуть називати «щитами України», «фортецями», «непорушною стіною». Ці метафори створюють образи, які асоціюються зі стабільністю, захистом та безпекою. Військові виступають не просто як виконавці бойових завдань, а як моральні та фізичні захисники всього народу. Такі образи формують у свідомості громадян чітке розуміння того, що захисники є головним бар'єром між мирним життям і небезпекою, яка загрожує країні. Цей наратив особливо важливий, адже він підтримує моральний дух не лише військових, але й цивільного населення, що сприймає захисників як непохитну силу, здатну забезпечити мир.

З іншого боку, створення образу ворога базується на зовсім іншій лексиці, яка має на меті демонізувати супротивника, позбавити його рис людяності та посилити почуття зневаги до нього. В українських медіатекстах російських військових та політиків часто називають словами «рашисти» («рашизм» – термін на позначення політичної ідеології Росії кінця ХХ – початку ХІХ ст., яка заснована на вірі в особливу цивілізаційну місію Росії, тоталітарній владі, нетерпимості до культури інших народів і використанні православ'я для підтримки мілітаристської політики) [28], «окупанти» (ті, хто бере (брав) участь в окупації; загарбники) [14], «вороги» (супротивники на війні, у воєнних діях) [14], «загарбники» (ті, хто насильно захоплюють щонебудь) [14], «варвари» (назва, яку стародавні греки і римляни давали народам і племенам, що не належали до греко-римської цивілізації та, за їхнім переконанням, перебували на нижчому рівні культурного розвитку. 2) Некультурні, малосвідомі люди) [14]. Кожне з них має емоційне забарвлення,

що підкреслює жорстокість, насильство та безжальність дій супротивника. Наприклад, слово «рашисти» є поєднанням слів «росіяни» та «фашисти», що відсилає до асоціацій із німецькими фашистами Другої світової війни, а також пов'язується із тоталітаризмом, агресією та пригніченням, які викликають у аудиторії бажання протидіяти такій загрозі. Ця одиниця не просто вказує на національну належність, а й надає діям супротивників моральної оцінки, прирівнюючи їх до учасників жаклих історичних подій (Додатки В, Г). Використання слова «окупанти» акцентує на протиправному характері дій ворога, створюючи образ тих, хто прийшов на чужу територію. Така лексика позбавляє ворога легітимності та підсилює ідею про те, що українці мають право та обов'язок протидіяти агресору, захищаючи свою землю. Це слово часто супроводжується епітетами із негативними значеннями, такими, як «жорстокі», «безжальні», що посилює емоційне забарвлення ворога як руйнівної сили.

У контексті протистояння в українських медіатекстах залучають порівняння, які принижують ворога, зіставляючи його з силами природи або явищами, що викликають відразу і страх. Наприклад, назви російських військових можуть входити до порівнянь із «чумою», «темною хмарою», «стихійним лихом», що несуть із собою смерть і руйнування. Ці засоби посилюють у свідомості аудиторії негативний образ ворога, позбавляючи людських якостей і забезпечуючи його сприйняття як суцільної загрози.

На окрему увагу заслуговують мовні засоби, що допомагають підкреслити моральну відмінність між українськими військовими та ворогом. Часто можна знайти порівняння, які показують українців як захисників, що стоять на стороні добра і справедливості, а ворога – як сили зла. Це створює уявлення про війну не просто як про конфлікт між двома країнами, а як про боротьбу між добром і злом, де Україна постає в ролі захисника людяності й права на життя. Наприклад, ворога описано як «зло», що прагне знищити все світле і добре, тоді як українських військових названо «світлом» або «променем надії», що протистоїть темряві. Таке символічне протиставлення

ще більше зміцнює почуття єдності серед українців і посилює відчуття справедливості у їхній боротьбі. Наприклад, у численних публікаціях і виступах українських лідерів, військових та журналістів часто можна побачити пряме протиставлення: «ми – захисники, а вони – загарбники». Зокрема, в офіційних зверненнях Президента України Володимира Зеленського можна знайти фрази, як, наприклад, «ми боремося за мир, вони — за хаос». Це звернення було озвучене в контексті боротьби України за свою незалежність і право на мирне життя в умовах агресії Росії. Зокрема, у виступі від 25 лютого 2022 року Зеленський зазначив: «Ми боремося за мир, вони — за хаос і руйнацію» (офіційне звернення Президента України від 25.02.2022).

Також варто зазначити, що в публікаціях на офіційному сайті Міністерства оборони України часто використовуються такі висловлювання, як «сили добра проти сил зла», що підкреслює моральну висоту боротьби українських військових. Наприклад, у статті на сайті Міністерства оборони України від 14 березня 2022 року було сказано: «Українські військові – це *сили світла*, які протистоять *темряві, агресії і насильству*, що несе *ворог*». Таке символічне протиставлення має велику роль не лише в інформаційному полі, а й у свідомості людей, створюючи морально зрозумілу та емоційно заряджену картину війни.

У матеріалах, опублікованих на платформі Суспільне, також часто трапляються формулювання, які контрастують українців і ворога, зокрема: «*ми – на боці добра, вони – на боці зла*». Вони використані в матеріалах, які розкривають героїзм українських захисників та злочинність російської агресії. Наприклад, у репортажах з передової можна знайти висловлювання: «*Наши солдати – останній рубіж між темрявою і світлом*», що підсилює моральний наратив і створює яскравий образ боротьби між добром і злом.

Отже, мовно-виражальні засоби в медіатекстах воєнного періоду є надзвичайно важливими для формування зримих образів українських захисників та їхніх ворогів, що значно посилює як психологічний, так і емоційний вплив на аудиторію. За допомогою лексики, яка має позитивне

забарвлення, медіа зображують українських військових як героїв, відданих своїй справі, здатних на самопожертву та готових до професійного й безкомпромісного захисту своєї землі та народу. Їх описано словами, які передають риси професіоналізму, хоробрості та людяності, що допомагає громадянам відчувати гордість за своїх захисників і бути впевненими в їх здатності захистити країну. Така лексика сприяє формуванню національної єдності та підтримки з боку населення. На противагу їм, описи ворога, агресора, окупанта містять слова та фрази з негативним забарвленням, що акцентують увагу на його деструктивних намірах і загрозі, яку він несе. Ця стратегія дає змогу чітко розмежувати «своїх» і «чужих», що допомагає аудиторії ідентифікувати, з ким саме вони ведуть боротьбу. Такі мовні засоби не просто підтримують патріотичний настрій, але й сприяють згуртуванню суспільства навколо спільної мети – захисту свободи та національних цінностей. В умовах війни це особливо важливо для зміцнення морального духу нації, яка готова вистояти й протистояти агресії. Крім того, така риторика посилює відчуття справедливості, що ще більше мотивує людей до активної участі у підтримці своїх захисників, волонтерської діяльності, власної підготовки до спротиву, що робить суспільство сильнішим і здатним до тривалого протистояння.

2.5. Зображення воєнних подій та їх наслідків

Змалювання воєнних подій і руйнувань займають центральне місце в сучасних медіатекстах, оскільки вони здатні викликати глибокий емоційний відгук у глядачів, даючи змогу їм буквально «побачити» наслідки війни. Фотографії, на яких відображені зруйновані будівлі, знищена інфраструктура та поранені люди, стають візуальними символами трагедії та героїзму, формуючи у свідомості аудиторії чіткий образ наслідків війни. Це не просто ілюстрації до текстових повідомлень; це елементи, що посилюють емоційний та психологічний вплив медіа, створюючи ефект присутності та змушуючи глядача відчувати біль і страх людей, які знаходяться в зоні бойових дій.

Зображення зруйнованих будівель, як, наприклад, фото пошкодженого корпусу Київського національного університету імені Т. Шевченка, несе сильний символічний заряд. Це не просто будівля, це освітній заклад, символ науки і знань, що перетворився на мішень для війни. Коли глядач бачить таке зображення, у нього виникає відчуття гніву, адже атака на освітні установи сприймається як напад на майбутнє, на інтелектуальні та культурні цінності народу. Зруйнована будівля університету символізує не тільки фізичні втрати, але й загрозу, яку несе війна для розвитку і прогресу країни. Таким чином, зображення руйнувань освітніх і культурних об'єктів не лише демонструють фізичні наслідки, а й формують контекст, що підсилює емоційне сприйняття подій, роблячи їх більш зрозумілими і реальними для глядача (Додаток Е).

Аналогічний емоційний ефект викликають фотографії зруйнованих житлових кварталів у великих містах, таких, як Київ, Харків та ін. Коли люди бачать зображення знайомих місць, що зазнали руйнувань, це викликає почуття шоку і болю. Зокрема, вигляд будівлі Держпрому в Харкові, яка була пошкоджена внаслідок обстрілів, має потужний символічний зміст, адже Держпром є знаковою архітектурною спорудою, історичним і культурним символом Харкова та України загалом. Руйнування частини цього будинку викликає у глядача відчуття втрати та гніву через атаки на архітектурні та культурні цінності. Подібні зображення допомагають українському суспільству усвідомити масштаб і жорстокість війни, а також підсилюють почуття обурення та рішучість у боротьбі. Глядачі, дивлячись на це фото, усвідомлюють, що агресор націлений не лише на військові об'єкти, але й на культурну спадщину, яка становить частину національної ідентичності (Додаток Ж).

Зображення зруйнованих інфраструктурних об'єктів, наприклад, електростанцій, заводів і комунікаційних вузлів, ще більше підсилюють відчуття тривоги за майбутнє. Публікація в Politico, де демонструються наслідки війни для енергетичного сектору України, наочно показує, що війна торкається не тільки житлових будинків і громадських місць, але й ключових

структур, що забезпечують життєдіяльність країни. Фото пошкоджених електростанцій із розірваними кабелями і зруйнованими механізмами дає зрозуміти, що атаки ворогів загрожують усім аспектам життя українців: від безпеки будинків до стабільного енергопостачання. В умовах зимових холодів та економічної кризи це зображення стає символом викликів, які доведеться подолати, спричиняє тривогу за майбутнє, що тягне за собою більшу підтримку армії та надію на якнайшвидше припинення конфлікту (Додаток Д).

Фотографії таких руйнувань візуалізують незворотні наслідки війни, нагадують глядачам про необхідність захисту своєї землі. Вони також мають сильний вплив на міжнародну аудиторію, викликаючи співчуття та солідарність. Зображення пошкоджених інфраструктурних об'єктів не лише свідчать про жахи війни, а й акцентують увагу на масштабах руйнувань, що мають катастрофічний вплив на економіку, екологію та умови життя мільйонів людей. Фото травмованих людей або жертв обстрілів є одними з найбільш емоційно сильних (Додаток З). Вигляд поранених або загиблих під час обстрілів громадян змушують аудиторію глибоко відчувати трагедію людських втрат. Вони викликають емоції співчуття, а також посилюють розуміння несправедливості того, що мирне населення стає мішенню військових дій. Люди на світлинах, які розбирають руїни своїх будинків, надають допомогу одне одному, роздають продукти, стають символами стійкості і непохитності українського народу. Ці фото акцентують увагу на героїзмі звичайних людей, їхньому прагненні допомагати одне одному, незважаючи на постійні загрози та небезпеку. Вони формують образ народу, що не здається, попри випробування, і пробуджують в аудиторії почуття гордості за свою країну, бажання підтримати постраждалих і сприяти відбудові. Зображення дитячих іграшок, розкиданих серед руїн, або літніх людей, що покидають свої будинки, акцентують увагу на людському вимірі війни. Вони розкривають страшну реальність, де жертвами стають не лише солдати, але й звичайні громадяни, які зазнали насильства і втрат, незалежно від віку чи соціального статусу.

Такі світлини слугують також для мобілізації міжнародної підтримки. Вони нагадують світовій спільноті про наслідки війни для мирного населення, викликають співчуття та моральний обов'язок допомагати. Зображення руйнувань у поєднанні з розповідями про стійкість українського народу стають потужним інструментом для залучення допомоги іноземних держав, оскільки вони ілюструють жорстокість і масштаби конфлікту, що виходить за межі військових дій. Фіксації воєнних подій та їх наслідків мають значення не тільки в конкретний момент часу, але й для збереження історичної пам'яті. Вони документують реалії війни, зберігаючи докази жахливих наслідків агресії. Зруйновані будівлі, постраждалі люди, пошкоджена інфраструктура – все це стає частиною колективної пам'яті, котру потрібно передавати наступним поколінням як нагадування про пережиту трагедію. Ці візуальні образи служать своєрідними знаками, чому важливо захищати мир і чому ніколи не можна допустити повторення нічого подібного в майбутньому.

Отже, зображення воєнних подій та їхніх наслідків у сучасних медіатекстах є надзвичайно потужним засобом впливу на аудиторію. Вони дають змогу не просто передати інформацію, а й допомагають викликати глибокий емоційний відгук, формуючи у свідомості людей конкретні образи руйнувань, страждань і стійкості. Завдяки світлинам зруйнованих будівель, пошкоджених інфраструктурних об'єктів і травмованих громадян медіа формують відчуття співпереживання, гордості за незламність народу та обурення через несправедливість агресії. Вони мотивують до підтримки, об'єднують національну і міжнародну спільноти у прагненні до справедливості та миру.

2.6. Специфіка текстів із фейковими новинами

Аналіз специфіки текстів з фейковими новинами, які часто з'являються в медіапросторі, показує, що вони мають суттєвий вплив на громадську думку, формуючи у населення помилкові надії та очікування. Такі новини часто

звертаються до тем, які емоційно впливають на аудиторію, використовуючи езотеричні або астрологічні передбачення про завершення війни, долю країни чи світову геополітичну ситуацію. Ці повідомлення можуть виглядати переконливо, оскільки спираються на передбачення нібито авторитетних особистостей – астрологів, екстрасенсів, а також на ностальгійні чи навіть містичні посилання на пророків минулого, таких, як Нострадамус і Ванга.

Фейкові новини, особливо ті, що стосуються прогнозів на майбутнє, відіграють важливу роль у формуванні громадської думки та емоційного стану суспільства. У військовий час ці повідомлення набувають особливого впливу, адже люди шукають будь-які джерела надії, прагнуть знайти впевненість у майбутньому і побачити ознаки швидкого завершення війни. Саме ці потреби використовують автори фейкових новин, поширюючи астрологічні передбачення або передбачення екстрасенсів, які обіцяють швидкий кінець війни. Такі прогнози можуть базуватися на вигаданих фактах, проте мають сильний психологічний вплив.

В одному з фейкових повідомлень на сайті ТСН астролог Володимир Бадіян зазначив, що «війна повинна була закінчитися ще у березні», але цього не сталося. Однак він додав, що війна «може завершитися навесні 2025 року». Відтермінування завершення війни на найближчий період створює в людей ілюзію, що мир вже близько, що страждання і втрати ось-ось закінчатся. Водночас постійні зміщення дат і прогнозів, коли війна закінчиться «ще за рік» або «наступної весни», тримають аудиторію у стані невизначеності, що може мати як позитивний, так і негативний ефект. З одного боку, такі прогнози можуть заспокоїти певну частину населення, особливо тих, хто втомився від постійного потоку негативної інформації. Їм хочеться вірити, що все завершиться добре і що їхні очікування не є марними. З іншого боку, коли обіцяні дати не справджуються, люди відчують розчарування, що може призвести до апатії та зневіри у реальності позитивного завершення конфлікту. У результаті суспільство поступово починає сумніватися в правдивості будь-яких повідомлень, зокрема й офіційних, а довіра до медіа

падає. Це ставить людей у стан психологічного тиску, адже вони постійно перебувають у пошуку правди, якої ніяк не можуть знайти (Додаток Н).

Фейкові новини, спрямовані на передбачення майбутнього, часто використовують мову, насичену емоційно забарвленими словами та драматичними виразами. Наприклад, терміни «неминуче», «історичний тиждень», «жахливе передбачення» додають новинам сенсаційності та змушують читачів сприймати цю інформацію з особливим інтересом і тривогою. Ці одиниці створюють відчуття, що передбачення є чимось виключно важливим, що його неможливо ігнорувати. Автори повідомлень навмисно використовують такі слова, щоб маніпулювати увагою читачів, змушуючи їх емоційно реагувати на кожне передбачення, навіть якщо воно не підтвержене фактами. Наприклад, у прогнозах про можливий початок Третьої світової війни зазначається, що «всі планети стали у критичне положення, що сприяє глобальному конфлікту». Цей прийом розрахований на страх і тривогу, а також відчуття, що людство вже стоїть на межі катастрофи. Читачі, які стикаються з такими передбаченнями, особливо в контексті тривалої війни, можуть легко повірити в реальність таких загроз. Це викликає панічні настрої, посилює депресивний стан, що вже й так присутній у суспільстві через війну, деморалізує населення.

Астрологічні прогнози, які називають «ексклюзивними» або «унікальними», мають на меті додати текстам видимої достовірності та легітимності, навіть якщо такі передбачення не мають під собою жодних наукових обґрунтувань. Часто такі прогнози викладені у формі одкровення, нібито астролог або провидець має особливі знання, до яких немає доступу в пересічних людей. У результаті читачі стають більш сприйнятливими до таких повідомлень, оскільки вони покладаються на знання вищого рівня. Наприклад, коли астрологи заявляють, що «2029 рік стане переломним через рідкісне положення планет», це формує у глядачів відчуття, що вони стикаються з непередбачуваною силою, на яку неможливо вплинути. Така риторика

спонукає до фаталізму і віри в неминучість подій, які насправді можуть бути лише вигадкою (Додаток Н).

Фейкові новини можуть мати суттєвий вплив на суспільну динаміку, розділяючи аудиторію на тих, хто вірить у прогнози, і тих, хто їх відкидає. Наприклад, повідомлення про те, що «Третя світова війна розпочнеться у 2029 році» або «війна в Україні закінчиться у конкретний рік», створює різні реакції серед громадян. Деякі з них можуть почати підготовку до «неминучих подій», інші ж сприймають це з іронією або навіть агресією, що викликає конфлікти у суспільстві. Такі фейкові новини може використовувати ворог для підриву морального духу населення. Навмисне поширення чуток про катастрофічні події або про «неминучі поразки» може сприяти деморалізації людей і втраті віри в перемогу. Ворожі сили спеціально залучають маніпулятивні техніки, які підсилюють ефект паніки і недовіри до уряду та офіційних джерел інформації.

Важливу роль у поширенні фейкових новин відіграють візуальні елементи. Яскраві кольори, великі шрифти, насичена графіка – все це слугує для привернення уваги та створення відчуття сенсаційності. Наприклад, зображення астрологів у мантиях з зірковими картами або фото планет на тлі темного неба підсилюють містичність прогнозів. Яскраві заголовки на кшталт «Це точно станеться у 2029 році» або «Війна завершиться за прогнозами великих провидців» привертають увагу та додають тексту додаткової ваги в очах читача. Візуальне оформлення часто робиться таким чином, щоб фейкові новини сприймалися як щось надзвичайне, що варто прочитати. Це може спонукати аудиторію до поширення таких матеріалів, навіть не зважаючи на їх сумнівність, оскільки яскраві елементи залишають враження і викликають бажання поділитися такою новиною з іншими.

Фейкові новини про війну, особливо ті, що містять астрологічні передбачення, мають значний вплив на соціальну стабільність. Постійні обіцянки швидкого завершення війни можуть створити ілюзію стабільності, що насправді є дуже крихкою. Якщо прогнози не збуваються, люди можуть відчувати обурення та зневіру в інформаційні джерела, що призводить до

зниження загального рівня довіри до медіа. Такі новини можуть викликати апатію і навіть депресію в тих, хто вірить у них і постійно живе в очікуванні «виправданих» передбачень. У результаті це може вплинути на загальний настрій суспільства, знизити бойовий дух та посилити негативний психологічний клімат, що особливо небезпечно в умовах війни.

Заголовок «До перемоги залишилося недовго» одразу викликає сильні емоції, апелює до надії на закінчення війни. Використання образу «старця», який передбачає майбутнє, додає заголовку містичного та пророчого характеру, що також підсилює емоційне сприйняття читачем. Такі заголовки часто спрямовані на швидке залучення уваги та формування враження достовірності без реальних фактологічних підтверджень. Зображення «старця» як авторитетного джерела має на меті створити відчуття правдивості інформації. Це спроба апелювати до традиційних, релігійних або культурних цінностей аудиторії, які зазвичай викликають довіру. Проте відсутність точного пояснення, хто саме є цей «старець Ігнатій» і чому його прогнози слід вважати достовірними, може вказувати на спекулятивність інформації.

У статті відсутні конкретні підтвердження або джерела, які могли б верифікувати інформацію. Наприклад, не зазначено, на якій основі «старець Ігнатій» зробив своє передбачення, чи є якісь фактичні дані, що підкріплюють його слова. Така невизначеність є типовою ознакою фейкових новин, оскільки вони, як правило, не містять перевірених даних, а лише емоційні або містичні елементи. У тексті згадано про «два літні місяці», які «будуть складними для українців через масовані атаки Росії». Це формує напружену атмосферу і підігріває страхи, пов'язані з можливими ескалаціями під час воєнного періоду. Використання таких чутливих тем без фактичної основи або посилення на офіційні джерела може підвищувати рівень тривожності в суспільстві та слугувати інструментом маніпуляції. У супровідному зображенні видно український прапор, солдатів та символічні фігури, що асоціюються з боротьбою. Це зображення підсилює емоційне сприйняття тексту та формує уявлення про тріумф або незламність українського народу.

Такий візуальний ряд часто використовується в медіа, щоб підсвідомо підтримати наратив перемоги або відваги, навіть якщо зміст новини не має прямого відношення до реальних подій (Додаток Н).

Отже, фейкові новини з передбаченнями, які обіцяють швидке завершення війни або прогнозують масштабні події, мають потужний психологічний вплив на аудиторію, викликаючи різні емоційні реакції – від надії до тривоги і фаталізму. Автори матеріалів залучають маніпулятивну лексику, сенсаційні заголовки та яскраві візуальні елементи, щоб привернути увагу читачів і створити ілюзію достовірності. В умовах війни, коли люди шукають підтримку та впевненість у майбутньому, такі новини можуть тимчасово задовольнити їхні емоційні потреби, але в довготривалій перспективі вони сприяють розчаруванню, зневірі та зниженню рівня довіри до медіа. Це підриває суспільну єдність і стійкість, оскільки, постійно розчаровуючись у несправджених прогнозах, люди втрачають віру не лише у передбачення, а й у правдивість інформації загалом. Водночас, фейкові новини може використовувати ворог як інструмент інформаційної війни, спрямований на підрив морального духу, панічні настрої та послаблення довіри до офіційних джерел. У підсумку, боротьба з дезінформацією та розвиток критичного мислення серед населення стають ключовими завданнями для збереження інформаційної безпеки та психологічної стійкості суспільства в умовах кризи.

Висновки до розділу 2

Докладний аналіз лінгвістичних особливостей медіатекстів воєнного періоду, поширених в інтернет-просторі, зокрема в соціальних мережах і онлайн-ЗМІ, дає підстави зробити певні висновки. Особливу увагу в другому розділі приділено тематиці новин, яка формується відповідно до суспільних очікувань, культурних і політичних запитів, та відображає багатогранність суспільних потреб. Встановлено, що основними напрямками висвітлення стали події на фронті, моральна підтримка населення і військових, міжнародна реакція на події в Україні, прогнози завершення війни, а також критичний

аналіз фейкових новин. З'ясовано, що новинні тексти не лише інформують, а й виконують важливу соціально-психологічну функцію, сприяючи підтриманню морального духу суспільства та стійкості в умовах кризи.

Розгляд аудіовізуальних чинників у текстах новин показав, що зображення, звук і колірна гама відіграють ключову роль у формуванні емоційного впливу на аудиторію. Візуальні образи руйнувань, кадри постраждалих територій і звукові ефекти, як-от сирени чи вибухи, створюють ефект присутності на місці подій, підсилюючи емоційний зв'язок глядача з подіями. Такі елементи допомагають як українській, так і міжнародній аудиторії краще усвідомити масштаби трагедії, сприяючи формуванню відчуття солідарності з постраждалими. Особливу увагу приділено кольорам, за допомогою яких автори підкреслюють драматизм повідомлень: використання темних і червоних тонів викликає тривогу і напруження, тоді як тепліші відтінки можуть створювати відчуття надії.

Лексико-тематичні групи слів, використаних у текстах, формують чіткі наративи, що сприяють мобілізації суспільства. За допомогою таких слів, як «стійкість», «солідарність», «свобода» і под., акцентують увагу на моральній і фізичній витримці українців, тоді як лексеми «терор», «агресія», «рашисти» підкреслюють ворожість і жорстокість дій агресора. Лексика міжнародної ситуації побудована на таких одиницях, як «підтримка», «єдність», «демократія», що вказує на глобальну важливість боротьби України. Ці слова посилюють емоційний резонанс текстів, створюючи відчуття причетності та підвищуючи впевненість у перемозі.

Мовно-виражальні засоби стали важливим інструментом у створенні образів учасників конфлікту. Українських захисників часто описують через позитивно забарвлені епітети та метафори («щит нації», «фортеця стійкості» та ін.), що підкреслюють їхню професійність, жертвність, силу, формують уявлення про військових як надійну опору держави. Натомість образ ворога змальовують слова «окупанти», «загарбники», «варвари», що виявляють різко негативне ставлення до їхніх злочинів проти людяності. Такі описи чіткої

розмежують «своїх» і «чужих», що допомагає підкреслити справедливість боротьби українців.

Вербальні тексти про воєнні події та їх наслідки в супроводі візуального ряду стали ще одним потужним інструментом впливу. Фотографії зруйнованих будівель, поранених громадян і пошкодженої інфраструктури викликають сильний емоційний відгук, посилюючи співпереживання та обурення вчинками ворогів. Такі візуальні елементи не тільки документують жахіття війни, але й формують історичну пам'ять, що зберігає докази агресії для майбутніх поколінь.

У результаті дослідження текстів фейкових новин було виявлено, що їхні автори використовують сенсаційні заголовки та емоційно забарвлену лексику для маніпуляції громадською думкою. Прогнози завершення війни, базовані на астрологічних чи езотеричних передбаченнях, хоча й викликають тимчасовий емоційний комфорт, у перспективі дезорієнтують суспільство, знижуючи довіру до медіа.

Отже, у другому розділі показано специфіку мовних засобів образності новинних медіатекстів, які поєднують інформаційні, емоційні та візуальні чинники, що робить їх важливим інструментом під час війни. Водночас, виклики, пов'язані з поширенням фейкових новин, потребують посилення інформаційної грамотності аудиторії, щоб зменшити їхній негативний вплив. Дослідження підкреслює важливість ретельної підготовки та аналізу медіаконтенту для забезпечення його ефективності в умовах кризових ситуацій.

ВИСНОВКИ

Лінгвістична експертиза медіатекстів під час російсько-української війни – це важливий науковий і практичний інструмент, що забезпечує інформаційну безпеку, підтримку національної ідентичності та правову відповідність медійного контенту. В умовах інформаційної війни, яка супроводжує збройний конфлікт, зростає значення експертного аналізу текстів, спрямованого на виявлення маніпулятивних елементів та фейкових новин, що здатні істотно впливати на громадську думку та суспільні настрої. У сучасному медіапросторі, де інформація поширюється миттєво і часто без достатньої перевірки, лінгвістична експертиза сприяє збереженню прозорості та достовірності інформаційних потоків.

Відповідно до виконання мети дослідження, що полягала у вивченні особливостей лінгвістичної експертизи текстів інтернет-новин з маніпулятивним змістом в умовах російсько-української війни, сформульовано такі висновки:

1. Дослідження законодавчих норм показало, що в Україні існує чітка правова база для регулювання мовної політики в медіапросторі. Закони встановлюють обов'язкові вимоги щодо використання української мови в медіа, що сприяє захисту національного інформаційного простору та підтримує мовну єдність суспільства. Лінгвістична експертиза є важливим інструментом для дотримання цих вимог, мовної відповідності медіатекстів та національної безпеки в умовах інформаційного протистояння.

2. Огляд наукових робіт дав змогу виявити основні підходи до лінгвістичної експертизи текстів у контексті інформаційних воєн. Встановлено, що українські та зарубіжні дослідники акцентують увагу на ролі медіатекстів як інструментів впливу на громадську думку. Лінгвістична експертиза спрямована на розпізнавання маніпулятивних стратегій і фейкових новин, що особливо актуально в сучасному українському медіапросторі, який піддається постійному інформаційному впливу з боку зовнішніх сил.

3. Проведений термінологічний огляд показав, що в галузі лінгвістичної експертизи текстів сформовано відповідну розвинену терміносистему. Лінгвістична експертиза медіатекстів передбачає такі ключові методи дослідження, як контент-аналіз, дискурсивний аналіз, прагматичний, психолінгвістичний та порівняльний аналізи. Ці методи допомагають комплексно оцінювати текст із точки зору мовної коректності та комунікативної мети, поставленої автором. Уточнення ключових термінів сприяє кращому розумінню ідентифікації маніпулятивних технік та інструментів впливу, що робить експертизу ефективнішою.

4. Аналіз сучасних новинних медіатекстів засвідчив, що їхні автори часто поєднують вербальні та невербальні засоби (зображення, відео, звукові ефекти), що посилює їхній вплив на реципієнтів. Єдність слова, звуку, кольору та зображення створює багатошаровий комунікативний ефект, який збільшує емоційний вплив і маніпулятивний потенціал таких текстів. Лінгвістична експертиза враховує цю специфіку, допомагає повніше зрозуміти змістові та стилістичні прийоми, спрямовані на аудиторію.

5. Лінгвістичний аналіз текстів показав, що медіа активно використовують особливі лексико-тематичні групи для опису воєнних реалій, що підкреслюють патріотизм, героїзм захисників й агресивність ворогів. Таке лексичне наповнення відіграє важливу роль у формуванні суспільного ставлення до конфлікту та створення емоційного зв'язку з реципієнтами. Лінгвістична експертиза дає підстави оцінити доречність і коректність використання мовних засобів, що сприяє збереженню об'єктивності у медіапросторі.

6. Аналіз текстів із фейковими новинами допоміг виявити низку мовностилістичних засобів, що часто трапляються в таких матеріалах: емоційно забарвлена лексика, перебільшення, невідповідність фактів та стилістична несумісність. Розгляд лексико-семантичних та прагматичних особливостей сприяє ідентифікації та виокремленню деструктивних інформаційних елементів. Розроблені підходи до аналізу фейкових новин

підвищують рівень інформаційної безпеки, захищаючи суспільство від маніпулятивних впливів.

7. Результати дослідження доводять, що лінгвістична експертиза є потужним засобом для ідентифікації мовних стратегій, спрямованих на формування мовних образів ворога або героїзацію захисників. У часи війни ці образи мають особливе значення, оскільки вони формують суспільні уявлення про конфлікт, національні пріоритети та моральні орієнтири. Завдяки використанню мовних елементів, спрямованих на консолідацію суспільства, медіатексти відіграють важливу роль у підтримці національного духу та зміцненні ідентичності.

8. Виявлення та аналіз маніпулятивних елементів у текстах фейкових допомагає посилювати інформаційну безпеку суспільства та сприяє формуванню критичного мислення громадян.

9. Для подальшого розвитку лінгвістичної експертизи необхідно:

- а) продовжувати розробку та вдосконалення методів автоматизованого аналізу текстів, інтегруючи технології штучного інтелекту та машинного навчання, що сприятиме обробці великих обсягів даних та виявленню з більшою точністю складних мовних патернів;
- б) зміцнювати міждисциплінарну співпрацю, залучаючи до досліджень фахівців із різних галузей – лінгвістики, права, психології та інформаційних технологій;
- в) проводити більше емпіричних досліджень для вивчення ефективності різних методів лінгвістичної експертизи в різних галузях: судової практики, медіааналізу, соціальних мереж тощо;
- г) продовжувати розробку етичних стандартів та рекомендацій для лінгвістів-експертів для забезпечення об'єктивності, неупередженості, дотримання професійної етики в їхній роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ажнюк Б. М. Лінгвістична експертиза як науково-дослідний жанр. *Криміналістика і судова експертиза*. 2016. № 61. С. 550–558.
2. Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза: статус і методологічні презумпції. *Мовознавство*. 2012. № 3. С. 47-64.
3. Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза в Україні: типологія та основні завдання. *Studia Ucrainica Varsoviensia*. № 4. Warszawa, 2014. С. 25–34.
4. Ажнюк Л. В. Лінгвістична параметризація мовного злочину. *Мова і суспільство*. Львів, 2017. № 8. С. 32–45.
5. Ажнюк Л. В. Лінгвістичне діагностування мовного екстремізму. *Плугатар мовознавчої ниви: збірник наукових праць*. Київ, 2019. С. 46–59.
6. Ажнюк Л. В. Мова ворожнечі як об'єкт юридичної лінгвістики. *Українська мова і європейський лінгвокультурний контекст*. Київ: Вид. дім Д. Бураго, 2019. С. 304–317.
7. Ажнюк Л. В. Про правові наслідки мовних непорозумінь. *Культура слова*. Київ, 2011. С. 129–134.
8. Ажнюк Л. В. Словесний екстремізм та його лінгвістична діагностика. *Одеський лінгвістичний вісник*. Спецвипуск. Одеса, 2017. С. 7–14.
9. Ажнюк Л. В. Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження. *Мовознавство*. 2016. № 3. С. 3–18.
10. Ажнюк Л. В. Якість офіційного мовлення як об'єкт правового регулювання. *Українська мова*. Київ, 2013. № 1. С. 88–103.
11. Анісімова Д. М. Медіатекст. Особливості його функціонування. URL: openarchive.nure.ua (дата звернення: 10.06.2024).
12. Бабкова Н. В. Лінгвістичні методи в судовій експертизі. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»*. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. Харків: НТУ «ХПІ», 2017. № 52 (1273). С. 118–122.
13. Бондаренко Н. Медіатекст як ресурс осучаснення й збагачення змісту підручника української мови. URL: lib.iitta.gov.ua.

14. Бусел В. Т. (уклад. і голов. ред.). Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 173 с.
15. Гарбера І. В. Прикладна лінгвістика: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2020. 220 с.
16. Голобородько К. Ю. Лінгвістична експертиза тексту: юридичний та мовний аналіз. *Український світ у наукових парадигмах*. Харків: ХІФТ, 2020. Вип. 7. С. 11–17.
17. Дідушок Н. Я., Сопіна К. В. Лінгвістична експертиза мовлення в Україні та за кордоном. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2023. № 1 (25). С. 8–14.
18. Доценко О. Л. Лінгвістичні експертизи у судових справах про неправомірну вигоду (досвід комунікативно-прагматичного дослідження). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 45, том 1. С. 132–137.
19. Загальне мовознавство: навч. посібник / уклад. Н. Демченко, Т. Крехно, А. Чала; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія». Харків: ФОП Петров В. В., 2020. 192 с.
20. Загнітко А., Данилюк І., Краснобаєва-Чорна Ж., Путіліна О., Ситар Г. Парадигмально-категорійні основи прикладної лінгвістики: монографія. Вінниця: «ТОВ Нілан-ЛТД», 2015. 472 с.
21. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.06.2024).
22. Закон України «Про інформацію». URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.06.2024).
23. Закон України «Про медіа». URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.06.2024).
24. Кирилюк О. В. Мова передвоєнного дискурсу: лінгвістичні засоби створення ворожих образів і символів (на прикладі російсько-української інформаційної війни). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 43. С. 71–74.

25. Кондратенко Н. В. Лінгвістична експертиза текстів політичної тематики: загальні принципи та прийоми. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2017. (12), 115–119.
26. Компанцева Л. Ф. Лінгвістична експертиза соціальних мереж в умовах гібридних викликів національній безпеці України. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2020. № 40. С. 119–139.
27. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Київ: Академія, 2003. 464 с.
28. Крамар О. Словник українських неологізмів. Центр мовних досліджень. URL: https://langcenter.kiev.ua/Kramar_dictionary_2022.pdf
29. Манько Є. С. Роль лінгвістичної експертизи в забезпеченні права на честь і гідність в умовах воєнного стану. *Захист та дотримання прав громадян органами Національної поліції України в умовах воєнного стану: тези доп. учасників наук.-практ. конф.* (м. Вінниця, 7 грудня 2023 р.). Вінниця: ХНУВС, 2023. С. 124–126.
30. Максимук З. Лінгвістична експертиза: різновиди та призначення. *WayScience: Modern Movement of Science: Proceedings of the 16th International Scientific and Practical Internet Conference* (October 14–15, 2024). Dnipro: FOP Marenichenko V. V., 2024. С. 257–260.
31. Навчально-методичні матеріали для дисциплін циклу фахових компетентностей (для студентів за освітньою програмою Філологія: Прикладна лінгвістика). Навч.-метод. посібник. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. 310 с.
32. Подаряща О. І. Медіатекст у контексті нової комунікаційної парадигми освіти. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2016. № 1. С. 108–112.
33. Попова К. В., Трофімова-Герман А. І. Особливості виявлення пропагандистських закликів при лінгвістичній експертизі новинних дописів у соціальних мережах. URL: repository.kpi.kharkov.ua (дата звернення: 10.06.2024).

34. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки». Указ Президента України; Стратегія від 28.12.2021 № 685/2021. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.06.2024).

35. Свиридова Л. В. Лінгвістична експертиза мовлення на сучасному етапі її розвитку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 120–125.

36. Сизонов Д. Ю. Методи лінгвістичного дослідження медіатексту: до проблеми наукової інтерпретації. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2015. № 30. С. 53–62.

37. Соколова-Височина Я. А. Призначення лінгвістичної експертизи мовлення під час розслідування злочинів проти основ національної безпеки України. *Порівняльно-аналітичне право: електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. 2018. С. 356–359.

38. Філіппова Н. М. Лінгвістична експертиза як прикладна лінгвістична задача. URL: rep.nuos.edu.ua (дата звернення: 10.06.2024).

39. Черненко Г. А. Лінгвістична верифікація тексту з референцією до семіотичної події. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. №47 (2). С. 499 – 509.

40. Шаповалова Г., Шебештян Я., Путрашик В. Засади лінгвістичного аналізу медіатексту. *Communications and Communicative Technologies*. 2023. Вип. 23. С. 41–46.

41. Biber D. *Variation across Speech and Writing*. Cambridge University Press, 1991. 320 p.

42. Biber D., Conrad S., Reppen R. *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge University Press, 1998. 312 p.

43. Coulthard M. Forensic Linguistics: the application of language description in legal contexts. *Langage et société*. 2010. № 2. P. 15-33.

44. Coulthard M., Johnson A. *An Introduction to Forensic Linguistics*. Routledge, 2007. 252 P.
45. Crossley S. A. Linguistic features in writing quality and development: An overview. *Journal of Writing Research*. 2020. №11(3). P. 415-443.
46. Gębka-Wolak M. Językoznawstwo sądowe w Polsce. Obszary zainteresowania i zastosowanie. URL: <https://repozytorium.umk.pl/....> (https://repozytorium.umk.pl/bitstream/handle/item/4935/Lingwistyka%20kryminalistyczna_Gebka_do%20druku.pdf?sequence=1)
47. Gerald R. McMenamin. *Forensic Linguistics: Advances in Forensic Stylistics*. CRC Press, 2002. 360 p.
48. Halliday M. A. K. *Linguistic studies of text and discourse (Vol. 2)*. A&C Black, 2003. 320 P.
49. Hoover D. L. *Digital Literary Studies: Corpus Approaches to Poetry, Prose, and Drama*. Routledge, 2014. 216 P.
50. Hoover D. L. *Stylistics: Prospect & Retrospect*. Brill Academic Pub. 2007. 212 P.
51. Labov W. *Sociolinguistic Patterns*. University of Pennsylvania Press, 1973. 362 p.
52. Labov W. *The Social Stratification of English in New York City*. Cambridge University Press, 2006. 485 p.
53. Mosteller F., Wallace D. L., Nerbonne J. *Inference and Disputed Authorship*. Center for the Study of Language and Inf, 2008. 320 p.
54. Olsson J. *Forensic Linguistics: an Introduction to Language Crime and the Law*. Continuum. London; New York, 2004.
55. O'Barr W. M., Black D. *Linguistic Evidence: Language, Power, and Strategy in the Courtroom*. Academic Press, 1995. 208 p.
56. O'Connor B., Stewart B. M., Smith N. A. Learning to Extract International Relations from Political Context. *In Proceedings of the 51st Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*. Volume 1: Long Papers. 2013. P. 1094–1104.

57.Ramezani F., Khosousi Sani A., Moghadam K. Forensic Linguistics in the Light of Crime Investigation. *Pertanika Journals. Social Sciences & Humanities*. 2016. Ed. 24 (1). P. 375—384. URL: <http://www.pertanika.upm.edu.my/...> ([http://www.pertanika.upm.edu.my/resources/files/Pertanika%20PAPERS/JSSH%20Vol.%2024%20\(1\)%20Mar.%202016/21%20JSSH-1246-2015.pdf](http://www.pertanika.upm.edu.my/resources/files/Pertanika%20PAPERS/JSSH%20Vol.%2024%20(1)%20Mar.%202016/21%20JSSH-1246-2015.pdf))

58.Rohova M. O., Lepakha T. V. Типи лінгвістичних експертиз. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2017. № 1(9). С. 66–72.

59.Shytyk L. Семантико-текстуальне дослідження сучасних конфліктогенних текстів. *Linguistic Bulletin*. 2022. № 1(33). С.159-170.

60.Solan L., Tiersma P. The Linguist on the Witness Stand: Forensic Linguistics in American Courts. URL: <https://brooklynworks.brooklaw.edu/faculty>. (<https://brooklynworks.brooklaw.edu/faculty>)

61.Zipf's Law... URL: <https://fadingeek.medium.com/zipfs-law-c7fbd601a053> (дата звернення: 10.06.2024).



14 лютого 2022

Твіт президента України Володимира Зеленського, в якому він критикував союзників країни за нерішучість у питанні запрошення України до НАТО, ладь не привів до зворотного ефекту, пише [The Washington Post](#), посилаючись на слова офіційних осіб.

Долас українського президента наступних союзнам Біллі дїм, що вказо на спонукв США відкликати запрошення для України стати членом альянсу, зазначали слабесїрнїка видрїнї.

- [Путін уїк проївав вїїку, а Україна вступать в НАТО - Байден](#)
- ["Безпрецедентно й абсурдно" - Зеленський обзивьє тем, про що говорять на самїт NATO](#)

Зрїмїток Сполученї Штати та їнї союзники домовїлиь зберїти текст декларації у тому вигляді, який був представлений на самїтї NATO, що відбувся у Вїльнюді 11-12 лїпня.

Декларація не мїстить часовї рамкох для членства України в блоїдї, але стала результатом важкох зусиль, спрямованих на те, щоб змусити адміністрацію Байдена та їнїох карїтейських лїдерїв зробити конкретнїї пропозиції Києву на тїї російського вторгнення, пише видрїнї.

Що написав Зеленський

У своєму тїїтї Володимир Зеленський екїраїїно висловився стосовно останнїїх пропозицій для України, лїї обговорювала на самїтї у Вїльнюді.

Вїї заявив, що лїїдери альянсу говорять тїїльки про запрошення України, а не про її членство.

"Безпрецедентно й абсурдно - коли немає жодних часовїх рамкох і для запрошення, і для членства України; і вїїна напоїмїсть додїтїться лїївої давнїї формулювання про "умови" нїмаїї для запрошення України", - йшлося в заяві президента, розміщенїї в його соцмережах.

"А вкїнцїть, залишається можливість торгуватися членством України в НАТО - у переговорах із Росїєю. А для Росїї це означає вїїтїваїїїїї й надалїї продовжувати свїїї терор", - заявив Зеленський.

Україна оїїнувала від самїту у Вїльнюді нїїкого формулювання про те, що альянс прийме її до своїх членїв пїїслї закінчення вїїїїї. Саме навколо цього питання почалося найбїльшїї дискусїї.



President Joe Biden



21 вересня 2023 р. · 🌐

The United States' commitment to Ukraine will not weaken.

Putin may still wrongly believe that he can outlast Ukraine.

Putin may doubt our staying power. He's wrong.

We will stand for liberty and freedom today, tomorrow, and for as long as it takes.



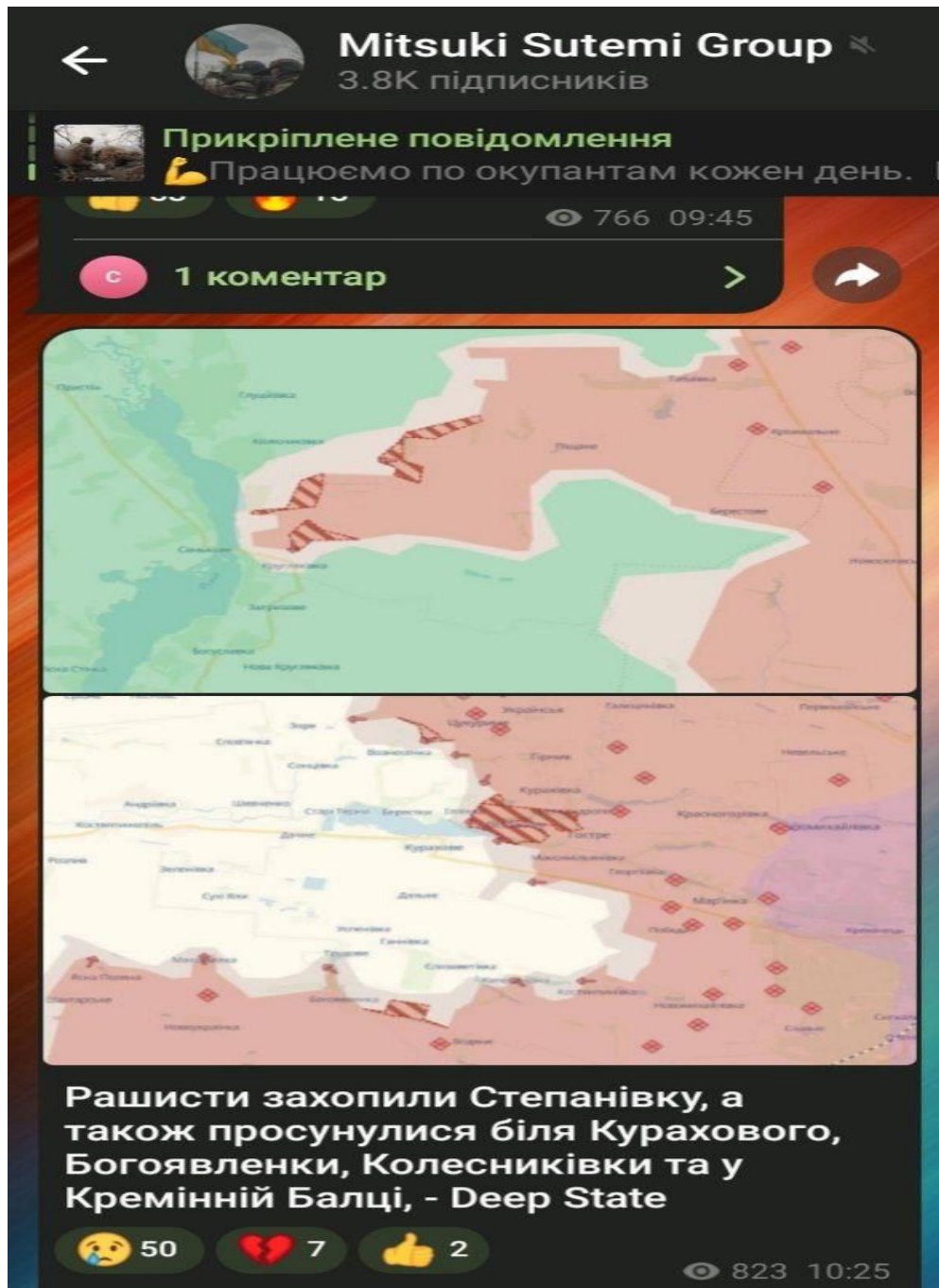
6,6 тис.

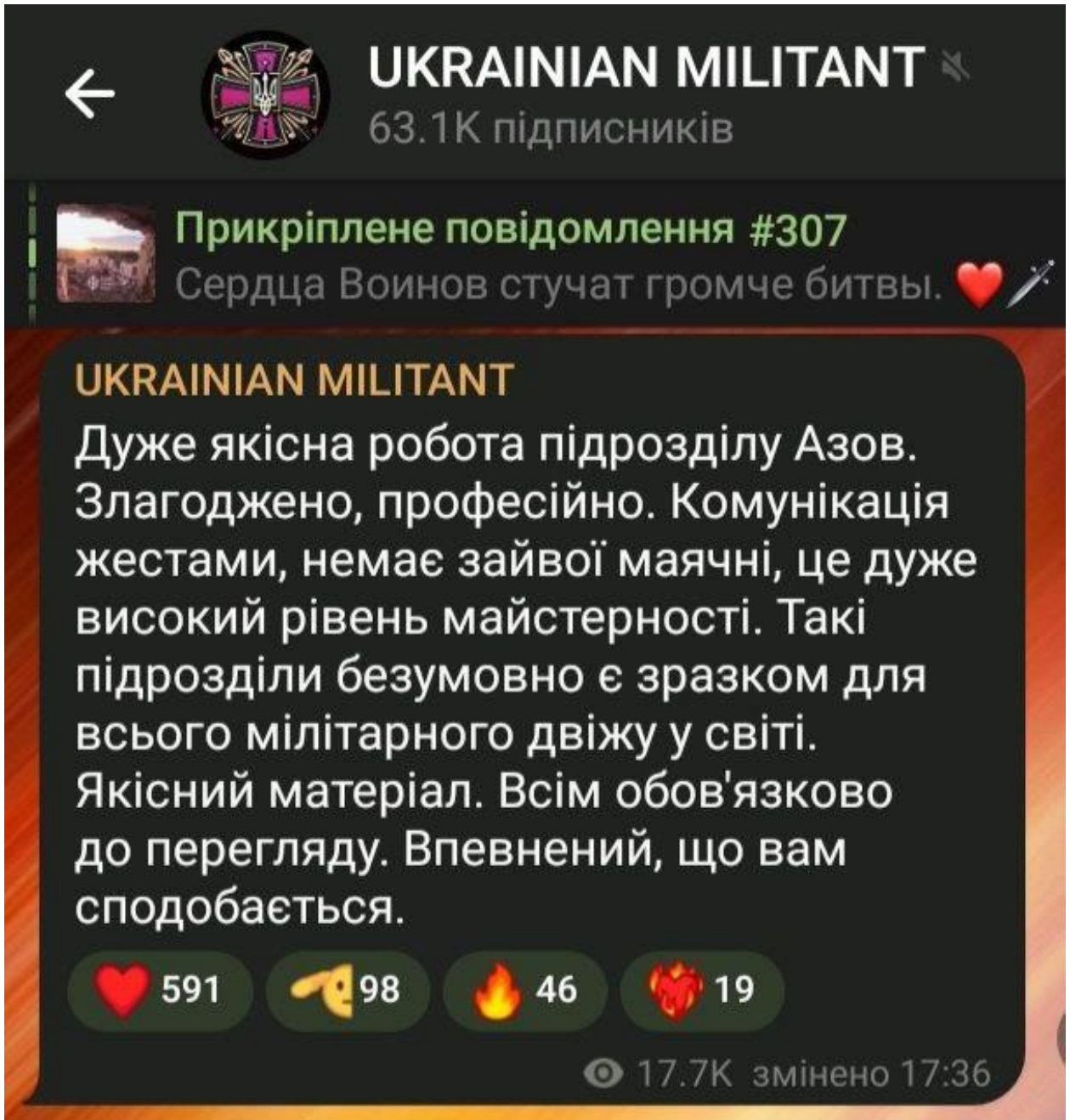
3 531



627







The image shows a screenshot of a Telegram post. At the top, there is a back arrow, a profile picture of a Ukrainian trident, and the name 'UKRAINIAN MILITANT' with a verified badge and '63.1K підписників'. Below this is a pinned message with a small image of a sunset and the text 'Прикріплене повідомлення #307' and 'Сердца Воинов стучат громче битвы.' with a heart and sword icon. The main post is from 'UKRAINIAN MILITANT' and contains a paragraph of text in Ukrainian. At the bottom of the post, there are four reaction buttons: a heart (591), a hand pointing (98), a flame (46), and a broken heart (19). A view count of '17.7K' and a timestamp 'змінено 17:36' are also visible.

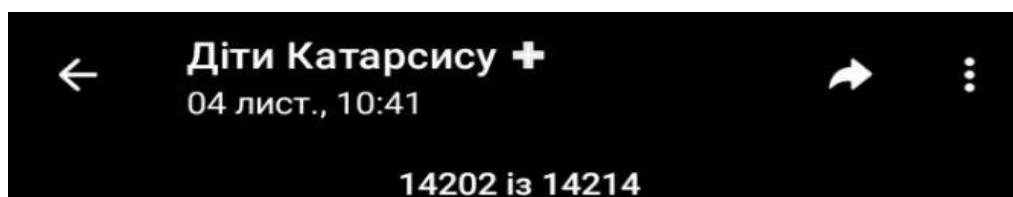
UKRAINIAN MILITANT
63.1K підписників

Прикріплене повідомлення #307
Сердца Воинов стучат громче битвы. ❤️🗡️

UKRAINIAN MILITANT
Дуже якісна робота підрозділу Азов.
Злагоджено, професійно. Комунікація
жестами, немає зайвої маячні, це дуже
високий рівень майстерності. Такі
підрозділи безумовно є зразком для
всього мілітарного двіжу у світі.
Якісний матеріал. Всім обов'язково
до перегляду. Впевнений, що вам
сподобається.

❤️ 591 🙌 98 🔥 46 💔 19

👁️ 17.7K змінено 17:36



POLITICO

War in Ukraine | Israel-Hezbollah war | US election | Newsletters | Podcasts | Poll of Polls | Policy news | Events

NEWS > ENERGY AND CLIMATE

Ukraine faces toughest winter yet as energy shortages loom

Kyiv faces daily blackouts of eight to 20 hours amid an onslaught of Russian attacks.

▶ LISTEN

↻ SHARE

POLITICOPRO

Free article usually reserved for subscribers



Thousands of Ukrainians are racing against time to reconstruct, protect and evolve an energy system that has lost half its power generation capacity. | Genya Savilov/AFP via Getty Images

До 20 годин без світла на добу загрожують Україні, якщо буде нижче -10° і рф виведе з ладу АЕС, – Politico.



Діти Катарсису +

99.1К підписників





Київ. Внаслідок атаки у ніч на 3 листопада від уламків БПЛА постраждав Інститут журналістики КНУ, **повідомляє** кореспондент "Української правди".


Діти Катарсису




👁 22.2К змінено 14:35




←  **Лачен пише** 
1.5M підписників




КИРИЛОВІ НАВІКИ 10 РОКІВ



ДЕМИДУ 2.8









РОДИНА ДУЖЕ ХОТИЛА ДІВЧИНКУ. ДВА МІСЯЦІ ТОМУ НАРОДИЛАСЯ УЛЯНА.






БАТЬКО ДІТЕЙ ТЕПЕР ЗАЛИШИВСЯ ОДИН

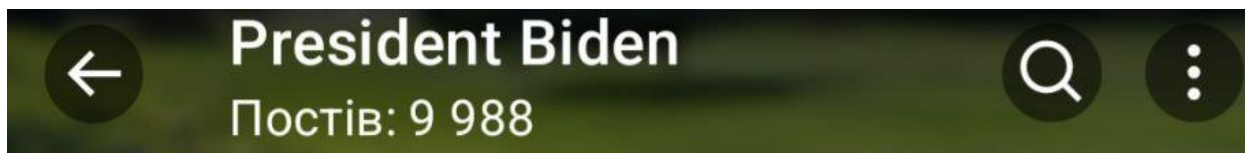
Кривий Ріг. Тіла 10-річного Кирила, 2-річного Демиду та 2-місячної Уляни рятувальники дістали вчора з-під завалів будинку.

Загальна кількість загиблих внаслідок удару становить 4 людей — мати та її трое дітей.

   48.0K  6.0K  198  46

 42  17

 640.7K змінено 10:20



Пости

Відповіді

Вибране

Медіафайли

**President Biden**  @POTUS · 27 вер.

Today, President Zelenskyy and I sat down again to discuss strengthening Ukraine's position on the battlefield and helping Ukraine rebuild stronger than before.

Two things are clear: Ukraine will win this war. And the U.S. will continue to stand by them every step of the way.



АЛЬТЕРН. ТЕКСТ

 5,8K 7,2K 30,5K 1,2M

←  Телеграмна служба новин 1 М підписників



⚡ Трамп зробив нову заяву про закінчення війни в Україні

» *«Ми дуже старанно працюватимемо з Росією та Україною. Це має припинитися, війна росії та України має припинитися», – заявив Трамп.*

Новообраний президент США зазначив, що його адміністрація зосередиться на цьому питанні.

Він висловив співчуття з приводу втрат серед військових та мирного населення, наголосивши на важливості мирних рішень: **«Ми будемо працювати над ЦИМ».**



Volodymyr Zelenskyy / Володимир... 

@ZelenskyyUa



During the meeting with [@SecGenNATO](#) Mark Rutte, I provided an update on the battlefield situation, specifically highlighting the involvement of North Korean troops in Russia's aggression against Ukraine. A more decisive response from Western countries to North Korea's new role in the Russia-Ukraine war is needed.

We also discussed the implementation of decisions made at the NATO Washington Summit, particularly the strengthening of air defense and investments in Ukrainian production of shells, drones, and long-range weapons.

Ukraine requires permission to use long-range weaponry against military targets on Russian territory.

ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗНАКІВ

TCH > Астрологія

Астрологи розповіли про закінчення війни в Україні: подробиці

Віра Хмельницька 23:45, 02.11.24 144к 4 хв

Поділитись: [f](#) [t](#) [w](#) [p](#) [m](#) [r](#)



1 Предбачення астрологів щодо війни / Фото: TCH.ua

Астрологи відповіли коли закінчиться війна та що врятує Україну.

АСТРОЛОГІЯ

Мольфарка назвала рік, коли закінчиться війна в Україні
16:27, 05.11.24 64к

Мольфарка розповіла, як у листопаді правильно підготуватись до Нового року
15:25, 05.11.24 1740

Провідниця у Вищій вимірі назвала, як карма покарає Росію через війну проти України: "Чорні часи"
15:06, 05.11.24 43к

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: заборони та прикмети
08:30, 05.11.24 1513

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: гороскоп для всіх знаків зодіаку
08:00, 05.11.24 17к

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: три медитації для зростання сили
07:30, 05.11.24 557

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: три ритуали для збільшення потенціалу
07:00, 05.11.24 5082

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: особливості періоду та що категорично не варто робити

ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗНАКІВ

TCH > Астрологія

Хто переможе у війні Росії проти України: астролог здивував передбаченням

Віра Хмельницька 11:21, 24.10.24 247к 1 хв

Поділитись: [f](#) [t](#) [w](#) [p](#) [m](#) [r](#)



1 Астролог відповів, хто переможе у війні / Фото: Associated Press

Астролог вважає, що Росія слабшає.

АСТРОЛОГІЯ

Мольфарка назвала рік, коли закінчиться війна в Україні
16:27, 05.11.24 64к

Мольфарка розповіла, як у листопаді правильно підготуватись до Нового року
15:25, 05.11.24 1740

Провідниця у Вищій вимірі назвала, як карма покарає Росію через війну проти України: "Чорні часи"
15:06, 05.11.24 43к

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: заборони та прикмети
08:30, 05.11.24 1513

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: гороскоп для всіх знаків зодіаку
08:00, 05.11.24 17к

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: три медитації для зростання сили
07:30, 05.11.24 557

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: три ритуали для збільшення потенціалу
07:00, 05.11.24 5082

Зростальний Місяць від 2 до 14 листопада 2024 року: особливості

До перемоги залишилося недовго: старець Ігнатій назвав точний рік завершення війни



09:59, 26.06.24



 Війна в Україні / Фото: ТСН.ua

Два літні місяці будуть складними для українців через масовані атаки Росії, передбачає старець.